

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
2017 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2018

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	5
2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	8
5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ.....	37
7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	38
8. EKLER.....	64

KISALTMALAR

AYKOME: Altyapı Koordinasyon Merkezi

UKOME : Ulaşım Koordinasyon Merkezi

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: 2015– 2017 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Tablo 2: 2015 – 2017 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri

Tablo 3: 2017 Yılı Bütçe Giderleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu

Tablo 4: 2017 Yılı Bütçe Gelirleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

İzmir Büyükşehir Belediyesinde mali iş ve işlemler, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'yla getirilen tahakkuk esaslı muhasebe sistemine uygun olarak düzenlenmekte ve uygulamalar, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırmanın birinci düzeyi açısından dağılımı, aşağıda Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: 2015– 2017 Dönemi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri			
GİDER TÜRÜ	2015	2016	2017
Personel Giderleri	259.871.866,81	307.817.294,99	326.417.373,11
Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	36.538.532,40	43.955.532,41	46.978.857,98
Mal ve Hizmet Alımları	561.586.598,85	736.440.557,29	836.632.626,12
Faiz Giderleri	63.278.197,21	66.047.246,62	106.516.742,77
Cari Transferler	343.977.015,70	400.507.344,59	414.382.100,54
Sermaye Giderleri	1.302.641.176,67	1.644.613.627,40	2.271.888.002,04
Sermaye Transferleri	86.857.218,51	90.081.852,32	67.808.702,00
Borç Verme	629.541.092,36	719.353.343,50	548.675.120,00
BÜTÇE GİDERLERİ TOPLAMI	3.284.291.698,51	4.008.816.799,12	4.619.299.524,56

Tablo 1'de gösterildiği üzere, bütçe giderleri, bir önceki yıla göre 2017 yılında yaklaşık %15 oranında artış göstermiştir. En yüksek gider kalemlerindeki artış oranları sırasıyla; Faiz Giderlerinde % 61, Sermaye Giderlerinde %38, Mal ve Hizmet Alımlarında %13 ve Personel Giderlerinde %6'dır.

Tablo 2: 2015 – 2017 Dönemi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırma Açısından Seyri			
GELİRİN TÜRÜ	2015	2016	2017
Vergi Gelirleri	31.246.084,32	38.241.787,31	38.268.926,91
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	154.912.211,96	261.680.035,33	241.395.922,07
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	10.981,94	173.611,04	62.442,12
Diğer Gelirler	2.595.032.149,91	2.871.453.774,67	3.452.016.324,71
Sermaye Gelirleri	24.134.940,90	13.453.415,81	51.214.276,94
BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI	2.805.336.369,03	3.185.002.624,16	3.782.957.892,75
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler	8.825.281,84	3.517.783,88	22.224.308,02
NET BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI	2.796.511.087,19	3.181.484.840,28	3.760.733.584,73

Bütçe gelirlerinin ekonomik açıdan seyrini gösteren Tablo 2'deki veriler dikkate alındığında, diğer gelirlerdeki artışla birlikte net bütçe gelirleri, bir önceki yıla göre 2017 yılında yaklaşık %18 oranında artış göstermiştir. Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırması açısından en yüksek artış; Sermaye gelirleri kaleminde %300,81 olmakla beraber , %20,2 ile Diğer Gelirlerde meydana gelmiştir. Bununla birlikte; Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde %9 oranında bir düşüş olduğu görülmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi 2017 dönemi bütçe tahmini ve gerçekleştirmeleri Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmektedir. Buna göre; 2017 yılında bütçe giderleri, tahmini bütçeye göre %93,32 seviyesinde gerçekleşmiş ve tüm kalemlerde tahmini bütçenin altında seyretmiştir. En yüksek gider kalemini oluşturan sermaye giderlerinde gerçekleşme oranı %92,33 oranında kalırken, Mal ve Hizmet Alımları %88,94, Personel Giderleri ise %93,33 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3: 2017 Yılı Bütçe Giderleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu			
GİDER AÇIKLAMASI	BÜTÇE	GERÇEKLEŞEN	BÜTÇEYE GÖRE GERÇEKLEŞME ORANI
Personel Giderleri	349.739.764,00	326.417.373,11	93,33
S.G.K. Devlet Prim Giderleri	50.786.386,00	46.978.857,98	92,50
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	940.720.379,74	836.632.626,12	88,94
Faiz Giderleri	107.251.900,00	106.516.742,77	99,31
Cari Transferler	420.129.610,00	414.382.100,54	98,63
Sermaye Giderleri	2.460.575.320,26	2.271.888.002,04	92,33
Sermaye Transferleri	70.946.100,00	67.808.702,00	95,58
Borç Verme	549.790.000,00	548.675.120,00	99,80
Yedek Ödenekler	60.540,00	0,00	0
TOPLAM	4.950.000.000,00	4.619.299.524,56	93,32

2017 yılında gerçekleşen bütçe gelirleri, yılı tahminine göre 89,66 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tablodan da görüleceği üzere İzmir Büyükşehir Belediyesinin en büyük gelir kalemi başta İller Bankası payı ile faiz gelirleri olmak üzere, Diğer Gelirler Kalemi olup, 2017 yılındaki gerçekleşme oranı %90,93'dür. 2017 yılında gelir kalemleri içindeki en büyük sapma, %43,78 ile Sermaye Gelirleri Kaleminde ortaya çıkmıştır.

Tablo 4: 2017 Yılı Bütçe Gelirleri Tahmini ve Gerçekleşme Durumu			
BÜTÇE GELİRİNİN TÜRÜ	BÜTÇE İLE TAHMİN EDİLEN	2017 YILI NET TAHSİLATI	BÜTÇEYE GÖRE GERÇEKLEŞME ORANI %
Vergi Gelirleri	63.604.000,00	38.215.605,83	60,08
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	260.054.000,00	239.579.120,03	92,13
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	102.000,00	62.442,12	61,22
Diğer Gelirler	3.792.680.000	3.448.808.183,18	90,93
Sermaye Gelirleri	77.810.000,00	34.068.233,57	43,78
NET BÜTÇE GELİRİ TOPLAMI	4.194.250.000,00	3.760.733.584,73	89,66

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile usul ve esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri.
- Geçici ve kesin mizan.
- Bilanço.
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kağıtlar sayım tutanağı,
- İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim İcmal Cetveli,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu,
- Faaliyet sonuçları tablosu,

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün

belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildięi mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAKLARI

BULGU 1: Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı'nda Kayıtlı Hurdaya Ayrılmış Malların Satışlarından Elde Edilen Gelirlerin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

Yapılan incelemede “294 Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı”nda kayıtlı hurdaya ayrılmış malların satışlarından elde edilen gelirlerin muhasebe kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde;

“294 Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 224 – (1) Bu hesap, çeşitli nedenlerle kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 225 – (1) Elden çıkarılacak stoklar ve maddi duran varlıklar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Kullanılma olanaklarını yitiren maddi duran varlıklar kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak; ayrılmış olan amortisman tutarı 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilir.

2) Satılan varlıkların satış bedeli ile net değerleri arasında oluşan olumlu fark bu hesaba borç, 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Satılan varlıkların satış bedeli ile net değerleri arasında oluşan olumsuz fark bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.

2) Bu hesapta kayıtlı varlıklardan satılmak suretiyle elden çıkarılanların satış bedeli 100-Kasa Hesabı, 102-Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara, ayrılmış olan amortisman

tutarı 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç, kayıtlı değeri bu hesaba alacak kaydedilir. Ayrıca, satış değeri 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.

3) Bu hesapta kayıtlı varlıklardan diğer idare veya kuruluşlara bedelsiz olarak devredilenlerin kayıtlı değeri bu hesaba alacak; birikmiş amortisman tutarları 299-Birikmiş Amortismanlar Hesabına, varsa kalanı 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.” denil

Mevzuat hükümlerine göre “294 Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı”nda kayıtlı hurdaya ayrılmış malların satışlarından elde edilen gelirlerin karşı kayıt ile muhasebeleştirilmesi gerekirken, yapılmadığı tespit edilmiştir.

Buna göre “294 Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı”nda kayıtlı hurdaya ayrılmış malların satışlarından elde edilen toplam **120.190,29 TL** gelirin muhasebe kayıtlarının yapılması gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizin envanterinde kayıtlı stok ve maddi duran varlıklardan hurdaya ayrılan malların satışları 600- Gelirler Hesabında takip edilmektedir. Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 2: Arazi ve Arsa Satışlarının Hatalı Muhasebeleştirilmesi

2017 yılı içerisinde çeşitli yöntemlerle satılan arsalarla ilişkin muhasebe kayıtlarında, satılan arsaların kayıtlı bedelleri yerine arsa satış bedelleri ile muhasebeleştirilerek kayıtlardan düşüldüğü tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 250 Arazi ve Arsalar Hesabının “Hesabın işleyişi” başlıklı 189 ncı maddesinde; “... b) Alacak

1) Satılan arsa ve arazilerin, bir taraftan kayıtlı değeri bu hesaba, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki olumlu fark 600-Gelirler Hesabına alacak, satış bedeli 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara, satış bedeli ile kayıtlı değeri arasındaki olumsuz fark 630-Giderler Hesabına borç; diğer taraftan satış bedeli 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.” hükmü yer almıştır.

Buna göre; satılan arsanın satış bedelinin kayıtlı değerinden büyük olduğu takdirde aradaki farkın 600 Gelirler Hesabına kaydedilmesi, bununla birlikte; 250 Arazi ve Arsalar Hesabının alacağında satılan arsanın kayıtlı değerinin yer alması gerekmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce 2017 yılında çeşitli tarihlerde 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 17 nci maddesi ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45 nci maddesi kapsamında 35 adet arsa satışı gerçekleştirildiği, bunların kayıtlı değerleri toplamının 1.305.713,40 TL ve satış bedellerinin 6.696.737,73 TL olduğu anlaşılmıştır. Ancak satışlara ilişkin muhasebe kayıtlarında 250 Arazi ve Arsalar Hesabının alacağına bunların kayıtlı değerlerinin yerine satış bedellerinin kaydedilerek kayıtlardan çıkarıldığı ve aradaki fark olan 5.391.024,33 TL'nin 600 Gelirler Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Bu durum Büyükşehir Belediyesi'nin bilançosunda 250 Arazi ve Arsalar Hesabında yer alan taşınmazların kayıtlı değerlerinin ve 2017 yılı faaliyet sonuçları tablosunda gelirler kısmının, olması gerekenden aradaki olumlu fark olan 5.391.024,33 TL kadar düşük görünmesine yol açmıştır.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak Şubat 2018 tarihinden itibaren gerekli düzeltme işlemi yapılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve gerekli kayıtların yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 3: Satın Alınan Tramvay Vagonlarının Taşınır İşlem Kayıtlarının Yapılmaması ve Taşıtlar Hesabı'nda Takip Edilmemesi

Yapılan incelemede "Konak ve Karşıyaka Tramvayları Yapım İş'i" içerisinde satın alınan tramvay vagonlarının teslim alınması sırasında taşınır işlem kayıtlarının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliğinde;

"Taşınırların kaydı

MADDE 12 – (1) Kamu idarelerince bütün taşınırların ve bunlara ilişkin işlemlerin kayıt altına alınması esastır. Taşınır kayıtları, yönetim hesabı verilmesine esas olacak şekilde tutulur. Her bir kaydın belgeye dayanması şarttır.

...

Kayıt zamanı, kayıt değeri ve değer tespit komisyonu

MADDE 13 – (1) Taşınurlar, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş; tüketime verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli nedenlerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı taşının ölümü gibi yok olma hallerinde çıkış kaydedilir.

(2) Giriş ve çıkış kayıtları Taşınır İşlem Fişine dayanılarak yapılır. Giriş ve çıkış kayıtlarında;

a) Satın alma suretiyle edinme ve değer artırıcı değişiklik hallerinde maliyet bedeli,

...

esas alınır.

...

(4) Satın alma suretiyle edinilen taşınurların maliyet bedelinin tespitinde, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uygulanır. Faturada çeşitli taşınurlar için topluca gösterilmiş giderler olması durumunda, giderler taşınurların alış bedelleri ile orantılı olarak paylaşılır. Taşınurlar faturada kayıtlara esas olacak şekilde çeşitleri itibarıyla ayrı ayrı gösterilir.” Denilmektedir.

Buna göre söz konusu tramvay vagonlarının taşınır giriş kayıtları yapılmamış ve dolayısıyla vagonlar halen *258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında* takip edilmektedir. Oysaki vagonlar teslim alındığı anda taşınır giriş kayıtları yapılmalıydı. Bu taşınır giriş kayıtlarına dayanarak söz konusu vagonların toplam tutarı *254 Taşıtlar Hesabında* takip edilmeliydi.

Bu itibarla, toplam **248.896.031,96 TL** değerindeki (38 adet) taşınır işlem giriş kayıtları yapılmamış olan ve *258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında* takip edilen tramvay vagonlarının, taşınır giriş kayıtlarının yapılması ve söz konusu tramvay vagonlarının *254 Taşıtlar Hesabında* takip edilmesi gerekmektedir. Söz konusu durum büyükşehir belediyesinin mali tablolarını etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Konak ve Karşıyaka Tramvayları Yapım İşi kapsamında Karşıyaka tramvay hatları için 17 tramvay aracı, Konak tramvay hatları için ise 21 adet tramvay aracı temin edilmiştir. Karşıyaka tramvay hattı için öngörülen 17 tramvay aracının tasarım, imalat, montaj ve fabrika testleri tamamlandıktan sonra Karşıyaka Mavişehir depo ve atölye tesislerine getirilerek dinamik testlere tabi tutulmuşlardır. Dinamik ve statik testleri tamamlanıp geçici kabulleri yapıldıktan sonra her bir tramvay seti deneme işletmesine tabi tutulmuşlardır. Deneme işletmesinin tamamlanmasından sonra yolculu ticari işleme başlamıştır. Konak hattında bugüne kadar 15 adet tramvay aracının statik ve dinamik testleri yapılmıştır. Dinamik ve statik testleri tamamlanıp geçici kabulleri yapıldıktan sonra her bir tramvay seti deneme işletmesine verilmiştir. Deneme işletmesinin tamamlanmasından sonra yolculu ticari işleme başlanacaktır. Kalan 6 adet tramvay aracının statik ve dinamik testlerin devam ettiği Banliyö ve Raylı Sistem Yatırımları Dairesi Başkanlığı tarafından bildirilmiştir. 38 adet tramvay aracının tamamının geçici kabul tutanağı düzenlendikten sonra Giriş Taşınır İşlem Fişleri düzenlenecektir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 4: Yüklenici Personellerinin Sebep Olduğu Kazalar Nedeniyle Verilen Zararların 630 Giderler Hesabına Kaydedilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından ihale edilen işlerin yüklenicileri tarafından çalıştırılan personellerin neden olduğu kazalar nedeniyle ortaya çıkan zararların ödenmesi aşamasında 630 Giderler Hesabının kullanıldığı tespit edilmiştir.

Belediyede çalışan taşeron personelin neden olduğu kazalar nedeniyle ortaya çıkan 974.987,89.-TL tutarındaki zararların ödenmesinde 630 Giderler Hesabına borç kaydı yapıldığı, yapılan ödemenin daha sonra ilgili yükleniciden tahsil edildiği ve 600 Gelirler Hesabının alacağına kaydedildiği görülmüştür. Oysaki daha sonra tahsil edilecek olan bu tutarların ödeme anında 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir. Bu durum belediyenin giderlerinin ve gelirlerinin olması gerekenden yapılan ödeme kadar fazla olarak ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Bu itibarla söz konusu ödemelerin Belediye tarafından ödenmesi anında 630 Giderler Hesabı yerine 140 Kişilerden Alacaklar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Yüklenici personelin sebep olduğu kazalar nedeniyle verilen zararlara ait muhasebe kayıt işlemleri bulguda belirtilen öneri doğrultusunda gerçekleştirilecektir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 5: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Başka Kurumlara Tahsise Verilen Ve Başka Kurumlarca Büyükşehir Belediyesine Tahsis Edilen Arazi Ve Arsaların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne başka kurumlarca tahsis edilen ve Büyükşehir Belediyesinin kullanımında olan arazi ve arsalar ile Belediyenin mülkiyetinde olan arazi ve arsalardan diğer kurumlarca tahsis edilen arazi ve arsaların 250-Arazi ve Arsalar Hesabında kayıtlı olmadıkları ve dolayısıyla mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin "250 Arazi ve Arsalar Hesabı Hesabın Niteliği" başlıklı 188 inci maddesinde; arazi ve arsalar hesabının, kamu idarelerinin her türlü arazi ve arsaları ile bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı, hesabın işleyişinin anlatıldığı 189 uncu maddesinde; tahsise konu edilen arazi ve arsaların tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 250 Hesabına borç, 500 Net Değer Hesabı'na alacak kaydedileceği, tahsis edilen arazi ve arsalardan tahsisi kaldırılanların maliki kamu idaresinin muhasebe birimince yine 250 nolu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabı'na alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yine 189 uncu madde de; tahsise konu edilen arazi ve arsaların tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değer üzerinden 250 nolu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedileceği, tahsisli kullanılan arazi ve arsalardan tahsisi kaldırılanların tahsisli kullanan kamu idaresinin muhasebe birimince 250 nolu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı 15.11.2016 ve 09.01.2017 tarihli Mahalli İdareler 2016 ve 2017 Detaylı Hesap Planlarında "250.01 Kamu İdaresinin Mülkiyetinde Olanlar, 250.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği ve 250.03 Tahsisli Kullanılan

Taşınmazlar” ibarelerinin bulunduğu görülmektedir.

Diğer taraftan 10.03.2006 tarihli ve 26104 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” başlıklı ikinci bölümünde yer alan “Temel Kavramlar” başlıklı 5 inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve tam açıklama kavramı gereğince mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.

Tam açıklama kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca kurumun varlıkların gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Yapılan incelemede; İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından **616.110.171,72 TL** tutarındaki arazi ve arsanın tahsise verildiği, **1.049.433.289,01 TL** tutarındaki arazi ve arsanın tahsisli olarak alındığı ancak yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebe kayıtlarının yapılmadığı dolayısıyla kurumun mali tablolarında yer almadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla İzmir büyükşehir Belediyesi tarafından tahsise verilen ve tahsisli olarak alınan arazi ve arsaların mezkur mevzuat hükümleri uyarınca 250 Arazi ve Arsalar Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle "2018 mali yılı içerisinde Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak muhasebe kayıtları yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını

etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 6: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Başka Kurumlara Tahsise Verilen ve Başka Kurumlarca Büyükşehir Belediyesine Tahsis Edilen Binaların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne başka kurumlarca tahsis edilen ve Büyükşehir Belediyesinin kullanımında olan binalar ile Belediyenin mülkiyetinde olan binalardan diğer kurumlara tahsis edilen binaların 252 Binalar Hesabında kayıtlı olmadıkları ve dolayısıyla mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Kurumun varlıklarına tahsis yoluyla giren binalar ile kurumca başka kurumlara tahsis edilen binaların 252-Binalar Hesabına kayıt edilmesi muhasebe ilkeleri çerçevesinde gereklidir. Ancak Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği incelendiğinde 250-Arazi ve Arsalar ve 251-Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri hesaplarının aksine, tahsise alınan ve tahsis edilen binalar için herhangi bir düzenleme olmadığı görülmektedir.

Ancak Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı 15.11.2016 ve 09.01.2017 tarihli Mahalli İdareler 2016 ve 2017 Detaylı Hesap Planlarında “252.01 Kamu İdaresinin Mülkiyetinde Olanlar, 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar” ibarelerinin bulunduğu görülmektedir. Görüleceği üzere İçişleri Bakanlığının yayınladığı Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği 252 Binalar Hesabında tahsisler ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamakla beraber Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı detaylı hesap planlarında tahsisli binaların alt hesaplarda takip edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 04.11.2015 tarihli 47 numaralı Genel Tebliği'nin 6 ncı maddesinde;

“Tahsisli taşınmazların amortisman işlemleri

MADDE 7 – (1) Kamu idaresinin mülkiyetinde olup diğer kamu idarelerine tahsis edilmeyen taşınmazların amortisman işlemleri maliki kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından, diğer kamu idarelerine tahsis edilen taşınmazların amortisman işlemleri ise taşınmazı kullanan kamu idaresinin muhasebe birimi tarafından 27/12/2014 tarihli ve 29218 mükerrer sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planları ile ihdas

edilen yardımcı hesap kodları kullanılmak suretiyle yapılır.” Denilmektedir.

Görüleceği üzere Genel Tebliğ tahsis alınan ve verilen taşınmazların amortisman işlemlerinin hangi kurum tarafından yapılacağını da açıklamaktadır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” başlıklı ikinci bölümünde yer alan “Temel Kavramlar” başlıklı 5 inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve tam açıklama kavramı gereğince mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.

Tam açıklama kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca kurumun varlıkların gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Açıklanan hükümler çerçevesinde toplam değeri **11.565.486,39 TL** tutarındaki tahsise verilen binalar ile **182.120.748,28 TL** olan tahsis alınan binaların 252 Binalar Hesabının alt kodlarında takip edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle, 2018 mali yılı içerisinde Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak muhasebe kayıtlarının yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 7: Büyükşehir Belediyesi Tarafından Başka Kurumlara Tahsise Verilen ve Başka Kurumlarca Büyükşehir Belediyesine Tahsis Edilen Yeraltı ve Yerüstü Düzenlerinin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne başka kurumlarca tahsis edilen ve Büyükşehir Belediyesinin kullanımında olan yeraltı ve yerüstü düzenleri ile Belediyenin mülkiyetinde olan yeraltı ve yerüstü düzenlerinden diğer kurumlara tahsis edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin 251 Yer Altı ve Yerüstü Hesabında kayıtlı olmadıkları ve dolayısıyla mali tablolarda yer almadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin “251 Yer Altı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı/Hesabın niteliği” başlıklı 190 inci maddesinde; yer altı ve yer üstü düzenleri hesabının, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılacağı, 191 inci maddesinde tahsise konu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 251 nolu hesaba borç, 500-Net Değer Hesabına alacak kaydedileceği, ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına borç, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Yine 191 inci madde de; tahsise konu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değer üzerinden 251 nolu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedileceği, ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının 500-Net Değer Hesabına alacak, 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca Muhasebat Genel Müdürlüğünün yayınladığı 15.11.2016 ve 09.01.2017 tarihli Mahalli İdareler 2016 ve 2017 Detaylı Hesap Planlarında “251.01 Kamu İdaresinin Mülkiyetinde Olanlar, 251.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği ve 251.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar” ibarelerinin bulunduğu görülmektedir.

Diğer taraftan 10.03.2006 tarihli ve 26104 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 7 nci bölümünde; Kurumların muhasebesinin, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin ikinci bölümünde belirlenen ve muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan temel muhasebe kavramları

ile faaliyet sonuçları, bütçe uygulama sonuçları, nazım hesaplara ilişkin ilkeler ve varlıklar, yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar ilkelerinden oluşan bilanço ilkeleri ile üçüncü bölümünde belirlenen muhasebe standartları, kurallar ve uygulamalara ilişkin hükümler çerçevesinde yürütüleceği belirtilmiştir.

23.12.2014 tarihli ve 29214 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Temel Muhasebe Kavramları ve İlkeleri” başlıklı ikinci bölümünde yer alan “Temel Kavramlar” başlıklı 5 inci maddesinde; Genel yönetim muhasebesinin muhasebe ilke ve kurallarının dayanağını oluşturan ve belirtilen kavramlara göre yürütüleceği ifade edilmiş ve tam açıklama kavramı gereğince mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak olanların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır şekilde düzenlenmelidir.

Tam açıklama kavramı evrensel bir muhasebe temel kavramı olup sorumlular bu kavram uyarınca kurumun varlıkların gerçek durumunun mali tablolarda yer almasını sağlamalıdır.

Yapılan incelemede; İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından **25.779.503,79 TL** tutarındaki yeraltı ve yerüstü düzeninin tahsise verildiği, **2.205.875.405,56 TL** tutarındaki yeraltı ve yerüstü düzeninin tahsisli olarak alındığı ancak yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde muhasebe kayıtlarının yapılmadığı dolayısıyla kurumun mali tablolarında yer almadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından tahsise verilen ve tahsisli olarak alınan yeraltı ve yerüstü düzenlerinin mezkur mevzuat hükümleri uyarınca 250 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "2018 mali yılı içerisinde Belediyemiz tarafından başka kurumlara tahsise verilen ve başka kurumlarca Belediyemize tahsis edilen yeraltı ve yerüstü düzenleri maliyet bedelleri Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik ve Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak muhasebe kayıtları yapılacaktır."denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 8: İşletme Devri Yapılmış Olan Karşıyaka Tramvay Hattı'nın Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı'nda Takip Edilmemesi

Yapılan incelemede “Konak ve Karşıyaka Tramvayları Yapım İşi” çerçevesi içerisinde yapılan tramvay imalatlarından Karşıyaka İlçesi kısmı işletmeye alınmasına rağmen söz konusu bölümün “256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı”nda takip edilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde aynen;

“256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 200 – (1) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı, hizmet imtiyaz sözleşmesine konu maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 201 – (1) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Borç

1) Mahalli idarelere ait maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenler işletme süresinin başladığı tarihte bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak kaydedilir. Diğer taraftan, ayrılmış amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedilir.

2) İşletmeciye ait olan maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenler işletme süresinin başladığı tarihte bu hesaba borç, sonraki aylarda tahakkuk ettirilmesi gereken kısmı 380- Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabına, içinde bulunulan faaliyet dönemini takip eden dönemlerde tahakkuk ettirilmesi gerekenler 480- Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.

3) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabında kayıtlı tutarların yılsonunda enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu varlığın değerinde ortaya çıkan artışlar bu hesaba borç, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Hizmet imtiyaz sözleşmesi sona erdiğinde hizmet imtiyaz varlıkları kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir. Diğer taraftan, ayrılmış amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedilir.” Denilmektedir.

Buna göre 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda takip edilen toplam değeri **111.348.224,82 TL** olan toplam 17 adet tramvay vagonu ve tramvay hattı Karşıyaka İlçesi kısmı üzerinde yapılan yaklaşık **200.000.000,00 TL** değerindeki durak ve tramvay hattı, işletme hakkının İzmir Metro A.Ş.'ne verildiği görülmüştür. Ancak söz konusu vagonlar ile tramvay hattı halen 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilmektedir. Oysaki işletme hakkı devredilen vagonlar ve tramvay hattının "256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı"nda takip edilmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, toplam değeri **111.348.224,82 TL** olan 17 adet tramvay vagonu ile yaklaşık **200.000.000,00 TL** değerindeki tramvay hattı Karşıyaka İlçesi kısmı üzerinde yapılan durak ve tramvay hattı işletme hakkının devredilmesinden dolayı söz konusu kalemlerin "256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı"nda takip edilmesi gerekmektedir. Söz konusu durum büyükşehir belediyesinin mali tablolarını etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Konak ve Karşıyaka Tramvayları Hattının 2018 mali yılı içerisinde 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabında takibi sağlanacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 9: Büyükşehir Belediyesi Envanterinde Bulunması Gereken 33 Adet Tablonun (Sanat Eseri) Bulunmaması

Yapılan incelemede aşağıdaki tabloda gösterilen sanat eserlerinin kayıp olduğu tespit edilmiştir.

SAYI NO	DEMİRBAŞ NO	ESER ADI	SANATÇI	ÖLÇÜ
1	13407	'HERA'	AYDIN AKDENİZ	67X95 TU.YB
2	13408	'PEYZAJ'	CENGİZ ARSAL	36X29 DU.YB
3	13409	'BİR VAROLUŞ BİÇİMİ'	AYGÜN ARSLAN	65X80 TU.YB
4	13410	'DÖNÜŞÜM'	ATILLA ATAR	83X103 LITOG
5	13411	'İNCİRALTI'	CAVİT ATMACA	41X49 TU.YB
6	13412	'PEYZAJ'	SEVGİ AVCI	110X110 TU.YB
7	13413	'İSİMSİZ'	NAZIM BAYKİSİYEV	90X90 YB

8	13414	'BOSNA HERSEK'DEN"	ETHEM BAYMAK	42X50 TUXYB
9	13415	'BOSNA HERSEK'DEN"	ETHEM BAYMAK	49X53
10	13416	'MEVLEVİLER"	ALİYE BERGER	50X42 PASTL
11	13417	'DERTLİ"	ŞEREF BIGALI	89X130
12	13418	'MEZAR TAŞI"	ŞEREF BIGALI	55X65
13	13419	'GRİ KOMPOZİSYON"	ŞEREF BIGALI	66X100CM
14	13420	'BUCA'DAN"	MEHMET BOZTAŞ	50X60 CM
15	13421	'NATÜRMORT"	CEMALETTİN ÇOĞULU	69X77
16	13422	'SOYUT"	METİN ELOĞLU	40X34 CM
17	13423	'YEŞİLLİ KOMPOZİSYON"	NURETTİN ERGÜVEN	41X60 CM
18	13424	'BOYUNDURUK KORKUSU"	MUSTAFA ESİRKUŞ	94X73CM
19	13425	'BALIK"	B.RAHMİ EYÜBOĞLU	69X28
20	13426	'GÖRSEL BİR METAFORUN UZAMSAL ORİYENTASYONU"	ADEM GENÇ	125X115CM.T.U
21	13427	'KIZLAR"	Y.ALİ GUNES	59X64
22	13428	'İSİMSİZ GÜZELLİK"	Y.ALİ GUNES	60X70
23	13429	'DOĞAÇLAMA"	MUSTAFA HAZAR	100X100
24	13430	'FÜREYA ANISINA ETÜD I"	M.TÜZÜM KIZILCAN	48X48 SE
25	13431	'NATÜRMORT"	BILUN MARMARA	90X70 CM.T
26	13432	'EFLATUN KOMPOZİSYON"	UNSAI TOKER	26X53CM.P.U
27	13433	BİZ RESSAMLAR KUZGUN KUNDUZLAR"	FERİHA TUĞRAN	90X80 CM.T.
28	13434	'TÖREN"	UMUR TURKER	125X150 CM.T
29	13435	'MASKELİ FİGÜR"	PAUL WUNDERLICH	63X48OB
30	13436	'SİRK"	İSMAİL YALÇIN	65X55 CM.T
31	13437	'HER GÜN CUMARTESİ"	İSMAİL YILDIRIM	73X92 CM.
32	13438	'SİYAH BEYAZ KOMPOZİSYON"	İSMAİL YILDIRIM	50X40 CM
33	13439	'BAKIRLAR"	ADRİAN ZISU	40X40 CM.D.U

Taşınır Mal Yönetmeliğinde;

“Tanımlar

MADDE 4 –

...

ç) *Demirbaşlar: Belirli bir hizmete tahsis amacıyla edinilen, belli bir süreye tabi olmaksızın uzun süre kullanılabilen ve kullanılmakla yok olmayan, çeşitleri ile kod numaraları Taşınır Kod Listesinin (B) bölümü 255 hesap detayında yer alan taşınırları,*

...

Belge ve cetveller

MADDE 10 – (1) Taşınır işlemlerinde, işlem türüne göre aşağıda belirtilen belge ve cetveller kullanılır.

...

k) Müze/Kütüphane Yönetim Hesabı Cetveli (Örnek: 18): Bu Cetvel, kamu idarelerinin elinde bulunan veya müzelerdeki tarihi ve sanat değeri olan taşınırlar ile kütüphanelerde bulunan yazma ve basma nadir eserler ile diğer materyallerin yönetim hesaplarının verilmesinde düzenlenir.

...

Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış

MADDE 28 – (1) (Değişik: 14/3/2016-2016/8646 K.) Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmemekle birlikte hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilir. Yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması halinde komisyonlar diğer kamu idarelerinden talep edilecek üyelerin katılımıyla oluşturulabilir.

...

(4) (Değişik: 14/3/2016-2016/8646 K.) Hurdaya ayrılmasına karar verilen taşınırlar harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılır.

(5) Birinci fıkraya göre harcama yetkilisince oluşturulacak komisyon tarafından ekonomik değerinin olmadığı veya teknik, sağlık, güvenlik ve benzeri nedenlerle imha edilmesinin şart olduğuna karar verilen taşınırlar, harcama yetkilisinin onayı ile imha edilir. İmha, komisyon veya komisyonun gözetiminde uzman kişiler tarafından yapılır. Bu işleme ilişkin ayrıca bir imha tutanağı düzenlenir. İmha işleminde özel mevzuat hükümleri öncelikle dikkate alınır.

...

Taşınır mal yönetim hesabı

MADDE 34 – (1) (Değişik: 14/3/2016-2016/8646 K.)

(1) *Taşınır mal yönetim hesabı, Kanunun kaynakların kullanılması ve yönetilmesi konusunda harcama birimi ve harcama yetkililerine yüklediği sorumluluğun gereği olarak taşınır kayıt ve işlemlerinin usulüne uygun yapıp yapılmadığının harcama yetkilisi tarafından kontrol ve denetimine esas olmak üzere taşınır kayıt yetkilisi tarafından harcama birimleri itibarıyla hazırlanır ve taşınır kontrol yetkilisince kayıt ve belgeler ile mali tablolara uygunluğu kontrol edilerek imzalanır. Taşınır mal yönetim hesabında; önceki yıldan devredilen, yılı içinde giren, çıkan ve ertesi yıla devredilen taşınırlar ile yılsonu sayımında bulunan fazla ve noksanlar gösterilir.*

(2) *Taşınır mal yönetim hesabı aşağıdaki cetvellerden oluşur:*

a) *Yılsonu sayımına ilişkin Sayım Tutanağı.*

b) *Taşınır Sayım ve Döküm Cetveli.*

c) *Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli; müze ve kütüphane olarak faaliyet gösteren harcama birimlerinde Müze/Kütüphane Yönetim Hesabı Cetveli.*

ç) *Yılsonu itibarıyla en son düzenlenen Taşınır İşlem Fişinin sıra numarasını gösterir tutanak.*

(3) *Taşınır mal yönetim hesabı, taşınır kayıt yetkililerince aşağıdaki şekilde hazırlanır:*

a) *Sayım Kurulu tarafından onaylanan Taşınır Sayım ve Döküm Cetveline dayanılarak ilgisine göre Harcama Birimi Taşınır Mal Yönetim Hesabı Cetveli, Müze Yönetim Hesabı Cetveli veya Kütüphane Yönetim Hesabı Cetveli düzenlenir. Bünyesinde tarihi veya sanat değeri olan taşınırlar ile kütüphane materyalleri bulunan kamu idareleri, gerekli görülmesi halinde söz konusu cetvellerden ilgili olanını ayrıca düzenleyebilirler.*

...”

Denilmektedir.

Ayrıca yönetmeliğe ekli cetvelin b) *dayanıklı taşınırlar* bölümü altında “255 06 04 Güzel Sanat Eserleri” kalemi bulunduğu da görülmektedir.

Yapılan incelemede, aralarında Aliye Berger, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Şeref Bigalı, Cavit Atmaca, Mustafa Esirkuş gibi dünyaca ünlü ressamların 33 değerli tablosundan oluşan koleksiyon İzmir Resim ve Heykel Müzesi uzmanlarının iki yıl süren yardımları çerçevesinde onarılarak kayıt ve defterlere işlenmek suretiyle belediye demirbaşı haline getirildiği görölmüştür. Ayrıca Nisan 1998’de bu değerli tabloların fotoğraflarıyla sanatçıların özgeçmişlerini içeren 72 sayfadan oluşan “İzmir Büyükşehir Belediyesi Resim Koleksiyonu” isimli bir tanıtım kitabı da basılmıştır. Ancak daha sonra, söz konusu tabloların imha kaydı ile 2008 yılında kayıtlardan çıkarıldığı tespit edilmiştir. Mevzuat hükümlerine göre herhangi bir sanat eserinin imha edilmesi söz konusu olamaz. Uzman kişilerce tamir veya restore edilebilir. Ancak 33 tablonun kayıtlarda imha edildiği belirtilmişse de çalışmalar sonucunda 6 adedinin bulunduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla listedeki tabloların imha edilmemiş olduğunu ve de diğer kayıp tabloların akıbetinin ne olduğu sorusunu gündeme getirmektedir. Söz konusu durum özellikli taşınırlar olan sanat eserlerinin kayıt edilmesi ve korunmasında sorunlar olduğunu göstermektedir.

Buna göre 33 adet sanat eserinin imha kaydı ile çıkışının yapılamayacağını bilmesi gerekmektedir. Ayrıca söz konusu tablolar imha kaydı ile kayıtlardan çıkarılmış ise de 6 adedinin bulunması imha kayıtlarının da sağlıklı olmadığını göstermekte olup, kayıp tabloların durumunun ayrıntılı olarak araştırılmasını gerektirmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Bulgu konusu ile ilgili Belediyemiz Teftiş Kurulu Başkanlığı’nca gerekli inceleme yapılmaktadır. İnceleme sonucuna göre işlem tesis edilecektir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve gerekli çalışmaların yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Ancak değeri yüksek olan İdareye ait tabloların ivedilikle bulunmasının sağlanması ve kurum mali tablolarında buna ilişkin noksanlık kayıtlarının yapılması gerekmektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 10: Satın Alınan Tramvay Vagonları İçin Amortisman Ayrılmaması

Yapılan incelemede “Konak ve Karşıyaka Tramvayları Yapım İşİ” içerisinde satın alınan toplam 38 adet tramvay vagonları için amortisman ayrılmadığı görölmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde aynen;

“254 Taşıtlar hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 196 – (1) Bu hesap kurumlara ait taşıtların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 197 – (1) Taşıtlar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Bütçeye gider kaydıyla edinilen taşıtların tutarları, bir taraftan bu hesaba borç, 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan, 830-Bütçe Giderleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.

..." Denilmektedir.

256 Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 200 – (1) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabı, hizmet imtiyaz sözleşmesine konu maddi duran varlıkların izlenmesi için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 201 – (1) Hizmet imtiyaz varlıkları hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir:

a) Borç

1) Mahalli idarelere ait maddi duran varlıklardan hizmet imtiyaz sözleşmesine konu edilenler işletme süresinin başladığı tarihte bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak kaydedilir. Diğer taraftan, ayrılmış amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedilir.

...

b) Alacak

1) Hizmet imtiyaz sözleşmesi sona erdiğinde hizmet imtiyaz varlıkları kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir. Diğer taraftan, ayrılmış amortisman tutarları 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç ve alacak kaydedilir.”

257 Birikmiş amortismanlar hesabı (-)

Hesabın niteliği

MADDE 202 – (1) Bu hesap, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 203 – (1) Birikmiş amortismanlar hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Maddi duran varlıklar hesapları için ayrılan amortisman tutarları yılsonunda bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.

2) Yılsonunda, maddi duran varlıklar için önceki dönemlerde ayrılmış olan amortismanların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu ortaya çıkan artışlar bu hesaba alacak, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedilir.

3) Tahsise konu edilen taşınmazlar, tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 500-Net Değer Hesabına alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedilir. Ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarı bu hesaba alacak, 500-Net Değer Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

1) Amortisman tabi tutulduktan sonra her ne suretle olursa olsun kayıtlardan çıkarılan maddi duran varlık tutarlarının ayrılan amortisman tutarı bu hesaba borç, ilgili hesaplara alacak kaydedilir.

2) Tahsise konu edilen taşınmazlar, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden 500-Net Değer Hesabına borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak kaydedilir. Ayrıca, varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarı bu hesaba borç, 500-Net Değer Hesabına alacak kaydedilir.” Denilmektedir.

Buna göre, toplam 17 adet tramvay vagonları, taşınır işlem fişleri kesilmediği ve işletme hakkı devredilmesine rağmen 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı'na alınmadığı için 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda takip edilmektedir. Geriye kalan 21 adet tramvay vagonları için de taşınır işlem fişleri kesilmediği için belirtilen vagonlar 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilmektedir. Dolayısıyla anılan vagonlar 254 Taşıtlar Hesabı ve 256 Hizmet İmtiyaz Varlıkları Hesabı'nda takip edilmediğinden bu duran varlıklar için amortisman ayrılmamıştır.

Bu itibarla, toplam değeri **248.896.031,96 TL** olan 38 adet tramvay vagonları için amortisman ayrılması gerekmektedir. Söz konusu durum büyükşehir belediyesinin mali tablolarını önemli düzeyde etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Konak ve Karşıyaka Tramvayları Hattının 2018 mali yılı içerisinde 254 Taşıtlar

Hesabında takibi sağlanarak mali yılsonunda satın alınan tramvay vagonları için amortisman ayrılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 11: Büyükşehir Belediyesine Ait Yeraltı ve Yerüstü Düzenlerinin Taşınmaz Biriminde Kayıtlı Olmaması

Yapılan incelemede İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait olan yeraltı ve yerüstü düzenlerinin belediyenin taşınmaz biriminde kayıtlı olmadıkları ve taşınmaz biriminin kullandığı program sayfasında yeraltı ve yerüstü düzenlerine ait kayıtların sistemde arazi ve arsalar ile binalar kalemlerinin altında görüldüğü tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde;

“251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 190 – (1) Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılır.

...” denilmektedir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in **“Tanımlar”** başlıklı 4 üncü maddesinde;

“...

ğ) Taşınmaz ve haklar: Kamu idarelerinin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan, eklenti ve bütünleyici parçaları dahil olmak üzere arazi, arsa, bina, yer altı ve yer üstü düzenleri ile sınırlı aynî haklar ve kişisel hakları,” denilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin **“Kayıt şekli”** başlıklı 7 nci maddesinde;

“ (1) Kamu idareleri;

a) Tapu kütüğünde adlarına tescilli olan ve Ek 1'deki Kayıt Planının “Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar” başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 2'deki ‘Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu’nda,

b) (Değişik: 3/6/2014-2014/6455 K.) Tapu kütüğünde kayıtlı olmayan ve Ek 1'deki Kayıt

Planının “Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar” başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılanların kaydını Ek 3’teki Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formu’nda,

c) Ek 1’deki Kayıt Planının “Orta Malları” başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 4’teki ‘Orta Malları Formu’nda,

ç) Ek 1’deki Kayıt Planının “Genel Hizmet Alanları” başlığı altında yer alan taşınmazların kaydını Ek 5’teki ‘Genel Hizmet Alanları Formu’nda,

d) Tapu kütüğünde üçüncü kişiler adına tescilli veya diğer kamu idarelerinin yönetiminde olmakla birlikte irtifak hakkı tesisi, tahsis, kiralama, kullanma izni verilmesi gibi yollarla kullanım hakkı kendilerine verilen taşınmazların kaydını Ek 6’daki “Sınırlı Aynı Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formu’nda”,

yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazarak kaydını tutarlar.

(2) Kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerince hazırlanan bu formlar taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar konsolide edilerek bu Yönetmeliğin ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulur.” Denilmektedir.

Büyükşehir belediyesine ait olan yeraltı ve yerüstü düzenlerinin, belediyenin taşınmaz biriminde tam olarak kayıtlı olmadıkları ve taşınmaz biriminin kullandığı program sayfasında yeraltı ve yerüstü düzenlerine ait kayıtların sistemde arazi ve arsalar ile binalar kalemlerinin altında bulunması mevzuat hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu itibarla, toplam değeri **1.013.670.681,51 TL** olan yeraltı ve yer üstü düzenlerinin taşınmaz birimince doğru ve düzgün bir şekilde kayıtlara alınması ve ilgili birimin kullandığı yazılımın da bu yönde geliştirilmesi gerekmektedir. Söz konusu husus 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı’nda önemli derecede farklılık yaratmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemiz tarafından yapılan yeraltı ve yerüstü düzenlerinin maliyet bedelleri Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların kaydına İlişkin Yönetmelik kapsamında kayıt altına alınmaya başlanmış olup yıl içerisinde gerekli çalışmalar tamamlanacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılmaya devam edildiği belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 12: Yabancı Para Cinsinden Yapılan İşlemlerde Kur Hesaplamalarının Hatalı Yapılması

Yapılan incelemede yabancı para cinsinden yapılan ödemelerde kur hesaplamalarının hem bir yeknesaklığa sahip olmadığı hem de doğru yapılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde açıklanan 104 Proje Özel Hesabı, 105 Döviz Hesabı ve 106 Döviz Gönderme Emirleri Hesabı maddelerinde **işlemin yapıldığı gündeki T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden** hesaplamaların yapılacağı ayrı ayrı belirtilmiştir. Ancak uygulamada ilgili işlerin sözleşmesinde bulunmamasına rağmen “*efektif döviz alış kuru*” veya “*döviz alış kuru*” kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca hangi günün kurunun alınması gerektiği konularında da uygulamada farklılıklar görülmüştür.

Buna göre kur değerlemesi yapılmasını gerektiren durumlarda yönetmeliğe göre işlemin yapıldığı gündeki T.C. Merkez Bankası **döviz satış kuru** üzerinden hesaplamaların yapılması gerekmektedir.

Vergi Usul Kanunu'nun “**Türkçe Tutma ve Türk Parası Kullanma Zorunluluğu**” başlıklı 215 inci maddesinde;

“1. Bu Kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunludur. Ancak, Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt da yapılabilir. Bu kayıtlar vergi matrahını değiştirmeyecek şekilde tasdik ettirilecek diğer defterlere de yapılabilir.

...

ba) Türk para birimiyle yapılan işlemler, işlemin gerçekleştiği günün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruyla ilgili para birimine çevrilir. İktisadî kıymetlerin değerleri ile vergi matrahı kayıt yapılan para birimine göre tespit edilir, beyannamenin verilmesi gereken ayın ilk gününün kuruyla Türk parasına çevrilerek beyan edilir. Vergi ödeme, mahsup ve iade işlemlerinde de Türk Lirası tutarlar kullanılır.

...” Denilmektedir.

477 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nin 4 üncü maddesinde;

(1) 20/4/1976 tarihli ve 15565 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 130 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde ve 27/12/1998 tarihli ve 23566 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 217 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğinde belirtilen hükümler gereğince,

değerleme günü itibarıyla Maliye Bakanlığınca kurların ilan edilmediği durumlarda T.C. Merkez Bankasınca ilan edilen kurlar esas alınır.

(2) Bu şekilde yapılacak değerlemelerde efektif cinsinden yabancı paralar için efektif alış kuru (efektif alış kurunun bulunmaması halinde döviz alış kuru), **döviz cinsinden yabancı paralar içinse döviz alış kuru uygulanır.**

(3) Vergi uygulamaları açısından bankaların, 31/12/2016 tarihi itibarıyla yapacakları değerlendirme sırasında bu Tebliğ ile belirlenen kurlar yerine, T.C. Merkez Bankasınca belirlenen esaslara uygun olarak tespit ettikleri ve fiilen uyguladıkları alış kurlarını esas almaları gerekir.” Denilmektedir.

Dolayısıyla yabancı para cinsinden fatura kesilmesi gereken durumlarda, Resmi Gazete’de yayımlanan ilgili günün kurunun baz alınması gerekmektedir. Bu kur da önceki günün kuru olmaktadır. Buna göre yükleniciler tarafından kuruma yabancı para cinsinden fatura kesilmesi gereken hallerde fatura tarihindeki resmi gazetede yayımlanan (yani bir gün önce 15:30’da ilan edilen kur yayımlanmakta) kurun kullanılması gerekmektedir.

Ayrıca, kanun koyucu döviz cinsinden hesaplamaların yapılabilmesi için söz konusu mevzuatları düzenlemiştir. Bu mevzuatın önemli amaçlarından biri de ilgili işin yapıldığı tarihlerde hesaplamaların yapılarak gerçeğe en yakın kur üzerinden ödemelerin gerçekleştirilmesini sağlama amacı gütmektedir. Uygulamada ilgili firmanın faturayı kestiği tarihe göre kur hesaplaması yapılarak (ki olması gereken budur) mali hizmetler birimi tarafından ödeme emri belgesi düzenlenmektedir. Ancak söz konusu tutarlar ödenmeyip 320 Bütçe Emanetleri Hesabına atılmakta olup, daha sonraki bir tarihte (2-6 ay) bu tutar ödeneceği zaman tekrar kur hesaplaması yapılarak ödenmektedir. Söz konusu uygulama kanun koyucunun koyduğu düzenlemenin amacını fiili olarak ortadan kaldırmaktadır. Kur oynaklığının yüksek olduğu ülkemizde, hem kurum hem de ilgili yüklenici açısından bu durum çok büyük riskler doğurmaktadır. Söz konusu durum kurumun mali tablolarını önemli derecede etkilemektedir. Bütçe ödeneklerinin ayarlanması yapılarak, faturaya göre düzenlenmiş ödeme emrinin aynı gün içerisinde ödenmesinin sağlanması hem kurumu hem de ilgili yüklenicileri risklerden kurtaracaktır.

Buna göre 2017 yılı içerisinde toplam **1.041.858.848,55 TL**’lik kur hesaplaması yapılmış olup, bunlarda bir yeknesaklığın sağlanmadığı, hesaplamalarda baz alınacak kurun ve de kur tarihlerinin doğru uygulanmadığı görülmüş olup uygulamanın mevzuatta belirttiğimiz

gibi düzeltilmesi gerekmektedir. Ayrıca toplam **53.622.333,89 TL** 320 Bütçe Emanetleri Hesabı kullanılarak tekrardan kur hesaplaması yapılmış olup, bu uygulamadan dolayı toplam **2.278.433,45 TL** kurum adına olumsuz kur farkı ortaya çıkmıştır. Söz konusu uygulamalar kurumun mali tablolarını önemli ölçüde etkilemektedir.

***Kamu idaresi cevabında;** "Bulgudaki öneriniz doğrultusunda belediyemizin yabancı para cinsinden yapılan işlemlerinde Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerekli düzetme işlemleri yapılmıştır."* denilmiştir.

***Sonuç olarak** İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapıldığı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.*

BULGU 13: İzmir Metrosunun Duraklarında veya Trenlerin İçerisinde Yer Alan Reklam Materyalleri ile Bankaların Para Çekme Makinelerine Ait Yerlerin Mevzuata Aykırı Olarak İzmir Metro A.Ş.’ye Devredilmesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi Üçyol - Bornova metro hattının işletilmesi ile ilgili olarak 03.12.1999 tarih ve 05/258 sayılı Büyükşehir Meclisi kararında; mezkur hat ve daha sonra sisteme entegre olacak diğer hatların işletme imtiyazının, 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun 19/4-A nci maddesi ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanunu’nun 6/A-g maddesi uyarınca Belediyenin iştiraki olan İZMİR METRO (İzmir Metro – İzmir Büyükşehir Metro İşletmeciliği Taşımacılık İnşaat ve Sanayi Ticaret A.Ş.) A.Ş.’ye devredilmesi kabul edilmiştir.

Bunu müteakip; bila tarihli taraflar arasında “*İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı ’nca Yaptırılan İzmir Metro İşletme İşinin İzmir Metro – İzmir Büyükşehir Metro İşletmeciliği Taşımacılık İnşaat ve Sanayi Ticaret A.Ş.’ne Yaptırılmasına İlişkin İşletme Sözleşmesi*” imzalanmıştır.

Mezkur sözleşmenin “Konu” başlıklı 2 nci maddesinde aynen; “*Sözleşmenin konusu ulaşımına açılmış bulunan Üçyol-Bornova hattı ile ileride özel projesine göre yapılıp sisteme katılacak olan diğer metro hatları ve DDY ile bağlantılı olarak raylı ulaşımına entegre edilecek toplu taşıma sisteminin tüm araç, gereç, yer, donanım ve tesisleriyle birlikte bir bütün olarak işletilmek üzere ŞİRKET’e devredilmesidir.*”

İstasyon ve eklentilerinde ATM ve baz istasyonu küçük tesis ve donanımların kurdurulması, kiralanması ŞİRKET'e, istasyonlardaki dükkanların kiralanması ve kullanılması İ.B.Ş.B.B. 'a ait olmak üzere bu sözleşmenin kapsamı içindedir."

Mali Hükümler başlıklı 5 nci maddesinin 2 nci bendinde aynen; "*ŞİRKET, KDV hariç olmak üzere, aylık yolcu taşıma net hasılatının %15 'ini işletme bedeli olarak İ.B.Ş.B.B. 'na 3 'er aylık dönemler halinde öder. Ödemeler, 3 'er aylık dönemi izleyen ayın ilk on günü içinde yapılır.*

2. maddede ŞİRKET tarafından kiralanacağı belirlenen yerlerin gelirleri işletme bedeli dışında tutulur. " denilmiştir.

Mülga 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyelerin Hakları, Salahiyet Ve İmtiyazları" başlıklı 19 uncu maddesinin 4/A ve 5 inci maddelerinde aynen;

"4) Müktesep haklara hanel gelmemek üzere belediye sınırı dahilinde;

A - Doğrudan doğruya yapılmak ve işletilmek şartıyla su, havagazı, elektrik, tramvay tesisatı kurmak ve işletmek, göl, nehir, körfez ve sevhili mütecevire vapurları nakliyatını deruhde ve ifa etmek belediyelerin hakkıdır. (Ancak belediyeler bu işlerin tesis veya işletilmesi için müddeti kırk seneyi tecavüz etmemek ve şeraiti Devletçe müttehaz kaidelere muvafık olmak üzere imtiyaz da verebilirler.

...

5) (Değişik: 3666 - 5.7.1939) Belediye hudutları dahilinde muayyen mıntakalar arasında yolcu nakil vasıtası olarak otobüs, minibüs, otokar, tünel trolley, füniküler işletmek ... münhasıran Belediyelerin hakkıdır.

(Değişik bent: 3612 - 7.2.1990) Bunların, belediyelerin de iştirak edecekleri şirketler vasıtasıyla yapılması ve işletilmesi veya icara verilmesi veyahut imtiyazın devri İşçileri Bakanlığının kararına bağlıdır. Belediyeler dilerse inhisarı tazammun etmemek şartıyla bunların işletilmesine ruhsat dahi verebilir. ..." hükümlerine,

Mülga 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanunu'nun "Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Görevleri" başlıklı 6/A-g maddesinde aynen; "*g) Büyük şehir dahilindeki su, kanalizasyon, her nevi gaz, merkezi ısıtma ve toplu taşıma hizmetlerini*

yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek,” hükmüne,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Şirket Kurulması” başlıklı 26 ncı maddesinde aynen; “... *Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50’sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle:12/11/2012-360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.” hükmüne yer verilmiştir.*

Konu ile ilgili olarak; hem mezkur sözleşmenin imzalandığı yıl yürürlükte olan hem de mer’i mevzuat hükümleri birlikte incelendiğinde; büyükşehir belediyelerinin toplu ulaşım hizmetlerini belirli oranda iştiraki olan şirketlere meclis kararıyla ihalesiz devredebileceği aşikardır. Bu husus yukarıda belirtilen tüm mevzuat hükümlerinde bilahare sayılmıştır.

Bununla birlikte; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 26 ncı maddesinde ise toplu ulaşım gibi bazı kamusal imtiyazların yanı sıra büfe ve benzeri üniteler gibi özel malların veya hakların meclis kararı ile devri de tahdidi olarak sayılmış olup, bunun içerisinde metro işletmesinin duraklarında veya trenlerin içerisinde yer alacak olan reklam materyalleri ile bankaların para çekme makinelerine (ATM) ait yerlerin kiralanması hususu yer almamaktadır. Buna ek olarak, zikredilen meclis kararında ve sözleşmede de bizatihi reklam materyallerine ilişkin bir hususa değinilmemiştir.

Özetle; büyükşehir belediyesinin iştiraki olsa bile, metro işletmesinin duraklarında veya trenlerin içerisinde yer alacak olan reklam materyalleri ile bankaların para çekme makinelerine (ATM) ait yerlerin kiralanması hususu meclis kararıyla üçüncü kişilere devredilemeyecektir. Ayrıca, bunlar toplu ulaşım hizmetleri ile doğrudan ilişkili ve işletmenin yürütümü ile ilgili hususlar olmadığından, bu gelir getirici faaliyetlerin kiralanması işi 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabidir.

Yapılan incelemede;

a) ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda belediye iştiraklerine dahi ihalesiz

devredilmesi mümkün olmayan, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin yukarıda yer verilen kararında ve (imzalanma tarihine belediye kayıtlarından da ulaşamadığımız) mezkur sözleşme hükümlerinde de yer verilmediği halde, metro işletmesinin duraklarında veya trenlerin içerisinde yer alan alanlarda bulunun reklam materyallerinin kiralanması sonucu (31.12.2017 tarihi itibarıyla) İzmir Metro A.Ş.'nin 2016 yılı içerisinde 1.740.000,00 TL, 2017 yılı içerisinde 2.816.538,00 TL olmak üzere toplam 4.556.538,00 TL tahsilat gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Mevzuat hükümlerince devir yetkisi verilmeyen, meclis kararında ve sözleşmede bulunmadığı hale, metro işletmesinin duraklarında veya trenlerin içerisinde yer alan alanlarda bulunun reklam materyallerinin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uyarınca ihale yoluyla üçüncü kişilere kiralanması gerekmektedir.

b) ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda belediye iştiraklerine dahi ihalesiz devredilmesi mümkün olmayan ve İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin yukarıda yer verilen kararında yer verilmediği halde, metro işletmesinin duraklarında yer alan bankaların para çekme makinelerine (ATM) ait yerlerin kiralanması sonucu (31.12.2017 tarihi itibarıyla) İzmir Metro A.Ş.'nin 2016 yılı içerisinde 1.276.630,14 TL, 2017 yılı içerisinde 1.266.481,18 TL olmak üzere toplam 2.648.986,10 TL tahsilat gerçekleştirdiği tespit edilmiştir.

Mevzuat hükümlerince devir yetkisi verilmeyen ve meclis kararında bulunmadığı halde, metro işletmesinin duraklarında yer alan bankaların para çekme makinelerine (ATM) ait yerlerin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümleri uyarınca ihale yoluyla üçüncü kişilere kiralanması gerekmektedir.

Ayrıca yukarıda belirtilen ve İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce mahrum kalınan gelirlerin toplamı 7.205.524,00 TL olup, bu miktarın belediye bütçesine aktarılmasının sağlanması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "İzmir metrosunun duraklarında veya trenlerin içerisinde yer alan reklam materyalleri ile bankaların para çekme makinelerine ait yerlerin kiralanması ile ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda gerekli düzeltici işlem yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin 2017 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanakları" bölümünde yer alan hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Proje Özel Hesabından Yapılan Ödemelerde Karşı Hesap Olarak Döviz Gönderme Emirleri Hesabının Kullanılması

Yapılan incelemede “104 Proje Özel Hesabında” kayıtlı tutarlardan yapılan ödemelerde karşı hesap olarak “106 Döviz Gönderme Emirleri Hesabı”nın kullanıldığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde;

“104 Proje özel hesabı

Hesabın niteliği

MADDE 61 – (1) Bu hesap, dış finansman kaynağından dış proje kredisi olarak, kurum adına T.C. Merkez Bankası veya uygun görülen diğer bankalar nezdinde açılan özel hesaplara aktarılan tutarlar, bu tutarlardan yapılan giderler, verilen avanslar, açtırılan akreditifler ile avans ve akreditiflerden nakden geri alınanların ve hesap bakiyesinin değerlemesi sonucu ortaya çıkan kur farklarının izlenmesi için kullanılır.

Hesaba ilişkin işlemler

MADDE 62-

...

(4) Bu hesaptan yapılan ödemelerde “103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı” veya “106-Döviz Gönderme Emirleri Hesabı” kullanılmaz.” denilmektedir.

Mevzuat hükümlerine göre “104-Proje Özel Hesabı”ndan ödeme yapılması veya avans verilmesi durumlarında söz konusu ödeme karşılığında “106-Döviz Gönderme Emirleri Hesabı” kullanılmayacak olup, 104-Proje Özel Hesabı'nın alacağına kayıt yapılması gerekmektedir.

Buna göre “104 Proje Özel Hesabı”ndan yapılan toplam **273.530.325,11 TL** ödemelerin karşı hesabı olarak “106 Döviz Gönderme Emirleri Hesabı”nın değil “104 Proje Özel Hesabı”nın alacağına kayıt yapılması gerekmektedir. Söz konusu durum büyükşehir belediyesi mali tablolarında önemli derecede farklılık yaratmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 2: Yabancı Para Cinsinden Yapılan İşlemlerde Faturaların TL Olarak Düzenlenmemesi

Yapılan incelemede yabancı para cinsinden yapılan ödeme işlemlerinde faturaların yabancı para cinsinden düzenlendiği, ayrıca Türk Lirası karşılığının da belirtilmediği tespit edilmiştir.

Vergi Usul Kanunu'nun "**Türkçe Tutma ve Türk Parası Kullanma Zorunluluğu**" başlıklı 215 inci maddesinde;

"1. Bu Kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunludur. Ancak, Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt da yapılabilir. Bu kayıtlar vergi matrahını değiştirmeyecek şekilde tasdik ettirilecek diğer defterlere de yapılabilir.

2. a) Kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz.

...

ba) Türk para birimiyle yapılan işlemler, işlemin gerçekleştiği günün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruyla ilgili para birimine çevrilir. İktisadî kıymetlerin değerleri ile vergi matrahı kayıt yapılan para birimine göre tespit edilir, beyannamenin verilmesi gereken ayın ilk gününün kuruyla Türk parasına çevrilerek beyan edilir. Vergi ödeme, mahsup ve iade işlemlerinde de Türk Lirası tutarlar kullanılır.

bb) Bu mükellefler, diğer para birimleriyle kayıt tuttıkları sürece mükerrer 298 inci maddenin (A) fıkrası uyarınca enflasyon düzeltmesi yapamazlar. Türk para birimiyle kayıt

yapmaya başlamaları halinde ise üç yıl süreyle anılan madde hükmünden yararlanamazlar.” Denilmektedir.

Vergi Usul Kanunu'nun “**Usulsüzlüğün Tarifi**” başlıklı 351 inci maddesinde;

“Usulsüzlük vergi kanunlarının şekle ve usule mütaallik hükümlerine riayet edilmemesidir.” Denilmektedir.

Aynı kanunun “**Usulsüzlük Dereceleri ve Cezaları**” başlıklı 352 nci maddesinde;

“Usulsüzlükler, aşağıda yazılı derecelere ve bu kanuna bağlı cetvele göre cezalandırılır. Usulsüzlük fiili re'sen takdiri gerektirirse, bağlı cetvelde yazılı cezalar iki kat olarak kesilir.

I inci derece usulsüzlükler:

...

II nci derece usulsüzlükler:

...

7. (Değişik: 4/12/1985-3239/25 md.) Vergi beyannameleri, bildirimler, evrak ve vesikaların kanunen belli şekil ve muhteviyatı ve ekleri ile bunlarla ilgili olarak yapılan diğer düzenlemelere ilişkin hükümlere uyulmamış olması;

...” Denilmektedir.

Buna göre 2017 yılı içerisinde, toplam 6 adet fatura kesilmek suretiyle **248.896.031,96 TL**'lik (65.603.767,34 €) yabancı para cinsinden fatura kesilmiş olup söz konusu durum mevzuata aykırılık teşkil etmektedir. Söz konusu durum, fatura meblağlarında TL tutarı gözükmediği için ilgili firmanın bu faturaları hangi tarihe göre kur değerlendirme hesabı yapmasına göre vergi matrahı değişim göstereceğinden önem arz etmektedir. Ayrıca mevzuata aykırı durumun tüm faturalar bazında ilgili vergi dairesine bildirilerek gerekli cezai işlemlerin yaptırılmasının sağlanması ve belediye işlemlerinde de bu uygulamanın düzeltilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Bulguya konu olan Gülermak Ağır San. İnş. Ve Taah. A.Ş.'nin Konak Ve Karşıyaka Tramvayları Yapım İşine ait düzenlemiş olduğu 6 adet yabancı para cinsinden düzenlenen faturalar ile ilgili öneriniz doğrultusunda gerekli işlemlerin yaptırılmasını sağlamak amacıyla Gölbaşı Vergi Dairesi Müdürlüğü'ne yazı yazılmıştır. Ayrıca

bulgunun içeriği ile ilgili Belediyemiz birimlerine yazı ile bilgilendirme yapılmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 3: Banka Hesapları Arasındaki Para Aktarımlarında 108 Diğer Hazır Değerler ve 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabının Kullanılmaması

Yapılan incelemede; banka hesapları arasındaki para aktarımlarında 108 ve 103 nolu Hesapların kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 57 nci maddesine göre; muhasebe birimlerine ait ulusal para birimi cinsinden banka hesapları arasındaki para aktarımı için bankaya verilen talimatlar 108 Diğer Hazır Değerler Hesabına borç, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

Aynı şekilde, muhasebe birimlerine ait banka hesapları arasındaki para aktarımı için bankaya verilen talimatlardan yerine getirilenler 108 Diğer Hazır Değerler Hesabına ve 102 Bankalar Hesabına alacak, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına ve 102 Bankalar Hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak Nisan 2018 tarihinden itibaren banka hesapları arasındaki para aktarımlarında 108 Diğer Hazır Değerler ve 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabının kullanılmasına başlanmıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve gerekli kayıtların yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 4: Tamamına Amortisman Ayrılmış Duran Varlıklar İçin Doğrudan Gider Kaydı Yapılmaması

Yapılan incelemede “260 Haklar Hesabı”nda kayıtlı haklar için ilk yıldan sonra yapılan güncelleme bedellerinin 260 Haklar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 260 Haklar Hesabı Bölümünde yer alan 210’uncu ve 211’inci maddelerinde;

“Hesabın işleyişi

MADDE 211 – (1) Haklar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Borç

1) Bütçeye gider kaydıyla edinilen haklar bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaba, ödenecek tutar 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedilir.

2) Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce mevcut olan haklardan envanteri yapılanlar tespit edilen değerleri üzerinden bu hesaba borç, 500-Net Değer/Sermaye Hesabına alacak kaydedilir.

3) Alacaklarına karşılık alınan haklar, intikale esas değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili hesaplara alacak kaydedilir.

4) Haklar hesabında kayıtlı tutarların yılsonunda enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu varlığın değerinde ortaya çıkan artışlar bu hesaba borç, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına alacak kaydedilir.

b) Alacak

1) Satılan hakların, bir taraftan kayıtlı değeri bu hesaba, satış bedeli ile net değeri arasındaki olumlu fark 600-Gelirler Hesabına alacak, satış bedeli 100-Kasa Hesabı veya 102-Banka Hesabı ya da ilgili diğer hesaplara, ayrılmış olan amortisman tutarları 268-Birikmiş Amortismanlar Hesabına, satış bedeli ile net değeri arasındaki olumsuz fark 630-Giderler Hesabına borç; diğer taraftan satış bedeli 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.

2) *Ortadan kalkan haklar kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, ayrılan amortisman tutarı 268-Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedilir.*” Denilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-) Bölümünde yer alan 214’üncü ve 215’inci maddelerinde;

“268 Birikmiş amortismanlar hesabı (-)

Hesabın niteliği

MADDE 214 – (1) Bu hesap, maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılacakları süre içerisinde yok edilmesini izlemek için kullanılır.

Hesabın işleyişi

MADDE 215 – (1) Birikmiş amortismanlar hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

1) Maddi olmayan duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarları yılsonunda bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabına borç kaydedilir.

2) Yılsonunda maddi olmayan duran varlıklar için önceki dönemlerde ayrılmış olan amortismanların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu ortaya çıkan artışlar bu hesaba alacak, 698-Enflasyon Düzeltmesi Hesabına borç kaydedilir.

b) Borç

1) Amortisman tabi tutulduktan sonra her ne suretle olursa olsun kayıtlardan çıkarılan varlık tutarları için ayrılan amortisman tutarı bu hesaba borç, ilgili hesaplara alacak kaydedilir.” Denilmektedir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü Amortisman ve Tükenme Payları Genel Tebliğinin (Sıra No: 47) “**Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları**” başlıklı 6’ncı maddesinin ikinci ve onuncu fıkralarında;

“ (2) *Ancak, maliyet bedeli, 28/12/2006 tarihli ve 2006/11545 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Taşınır Mal Yönetmeliğinin eki listede yer alan dayanıklı taşınırların her biri için 14.000 TL’yi, 13/9/2006 tarihli ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu*

Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte yer alan taşınmazlar için 34.000 TL'yi aşmayan duran varlıklar ile tutarına bakılmaksızın Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranı % 100 olarak belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle maliyet bedeli bu tutarlara kadar olan duran varlıklar, hesaplara alındığı yılın sonunda tamamen amorti edilir.

(10) Daha önceki dönemlerde tamamen amorti edilmiş olan duran varlıklar için yapılan harcamalar varlığın maliyet bedeline eklenmeksizin doğrudan giderleştirilir." Denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre tamamen amorti edilmiş olan maddi olmayan duran varlıklar için yapılan harcamalar değer artırıcı harcama olarak kabul edilmemeli ve bu harcamalar doğrudan giderleştirilmelidir.

Buna göre "260-Haklar Hesabı"nda kayıtlı haklardan % 100 amortismanına tabi tutulmuş olan bedeller için ilk yıldan sonra yapılan toplam **67.661,20 TL** harcamanın 260-Haklar Hesabında takip edildiği görülmüştür. Söz konusu tutarlar 260-Haklar Hesabı kullanılmadan direk giderleştirilmelidir.

Kamu idaresi cevabında; "Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğine uygun olarak Belediye Bilgi Yönetim Sisteminde gerekli yazılım çalışmaları yapılarak düzeltme işlemi yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 5: İzmir Kalkınma Ajansı'ndan Alınan Proje Desteklerinin Bütçe İle İlişkilendirilmemesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA) arasında teşvike hak kazanan projeler dolayısıyla destek sözleşmeleri imzalanmıştır. Ancak; akdedilen bu sözleşmeler kapsamında 2017 yılı içerisinde, mali yardım olarak elde edilen hibelerin ve projeler dolayısıyla yapılan harcamaların emanet hesaplarında izlendiği ve bunların bütçe hesapları kullanılmaksızın muhasebeleştirildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bağış ve Yardımlar" başlıklı 40 ıncı maddesinde; "...Kamu idarelerine yapılan her türlü bağış ve yardımlar gelir kaydedilir

Kamu yararına kullanılmak üzere kamu idarelerine yapılan şartlı bağış ve yardımlar, ..., hizmeti yapacak idarenin üst yöneticisi tarafından uygun görülmesi halinde, bütçede açılacak bir tertibe gelir ve şart kılındığı amaca harcanmak üzere açılacak bir tertibe ödenek kaydedilir." hükmüne yer verilerek, aksi belirtilen bir istisnai husus söz konusu olmadığı takdirde; Kalkınma Ajanslarından bir projeye bağlı olarak, mali destek olarak hibe şeklinde alınan yardımların ve bu projeler kapsamında yapılan harcamaların bütçeyle ilişkilendirileceği açıktır.

Ayrıca, 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) ve (h) bentlerine dayanılarak hazırlanan ve 08.11.2008 tarih ve 27048 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kalkınma Ajansları Proje Ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinin u bendinde; "*Proje Uygulama Rehberi: Ajanslarla karşılıklı etkileşim halinde (Değişik ibare:RG -16/11/2011 - 28114) Bakanlık tarafından hazırlanan ve yararlanıcıların proje veya faaliyet uygulamaları sırasında uymak zorunda oldukları satın alma ve ihale ilke ve kuralları ile raporlama ve bilgilendirme yükümlülüklerini ayrıntılı olarak düzenleyen rehber ve eklerini,.. ifade eder*" hükmüne yer verilmiştir.

Bunu müteakip, Kalkınma Bakanlığı tarafından 2009 yılında yayınlanan "Kalkınma Ajansları Tarafından Sağlanan Destekler İçin Proje Uygulama Rehberi"nin 2.4.3 Muhasebe Yükümlülükleri kısmında; "*Mali desteğin kaydında gelir ve özkaynak yaklaşımı olmak üzere iki yöntemi vardır:... Alınan mali destek, gelir olarak kaydedilebilir. Tüm kamu kuruluşları bu metodu kullanmalıdır*" denilmiştir.

Bu durumda; ajans desteklerinin muhasebeleştirilmesinde gelir hesapları kullanılacağından; faaliyet gelirleri ile bütçe gelirlerinin birlikte kullanılması gerekmektedir. Ayrıca proje kapsamında gerçekleştirilen harcamaların da gider hesapları ve bütçe gideri kullanılmak suretiyle eş zamanlı olarak kullanılması gerekmekte olup, mali destek şeklindeki yardımların bütçeleştirilmesi icap etmektedir.

İzmir büyükşehir Belediyesi ile İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA) arasında; 21.12.2014 tarihinde İBB İzmir Kent Koleji projesinin uygulanması ile ilgili olarak proje destek sözleşmesi ve 21.06.2016 tarihinde Ekrem Akurgal Yaşam Parkı Spor Salonu Ve Otopark Alanı'na Fotovoltaik Güç Sistemi Kurulması Başlıklı Projeye İlişkin Destek Sözleşmesi imzalanmıştır.

Yapılan incelemede;

a) İBB İzmir Kent Koleji projesi kapsamında; İzmir Kalkınma Ajansı tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili proje özel hesabına 25.04.2017 tarihinde 465.841,39 TL hibe gönderilmiş olup, 2017 yılı içerisinde çeşitli tarihlerde bu proje kapsamında yapılan muhtelif alımlar için toplam 2.521.834,39 TL harcama yapıldığı,

Bununla birlikte; bu proje kapsamında çeşitli yıllarda alınan taşınırlardan, toplam değeri 612.847,97 TL tutarındaki muhtelif büro malzemeleri, elektronik eşya, proje kapsamında kullanılan iş makineleri ve taşıtların da ilgili taşınır hesabına alınmadığı,

b) Ekrem Akurgal Yaşam Parkı Spor Salonu ve Otopark Alanı'na Fotovoltaik Güç Sistemi Kurulması Projesi kapsamında; 07.09.2017 tarihinde 674.819,99 TL hibe gönderilmiş olup, 2017 yılı içerisinde çeşitli tarihlerde bu proje kapsamında yapılan muhtelif alımlar için toplam 892.987,30 TL harcama yapıldığı,

Söz konusu tutarların bütçe hesapları kullanılarak muhasebeleştirilmek yerine 333 Emanetler Hesabı kullanılarak muhasebeleştirildiği görülmüş olup, 2017 yılı içerisinde bu projeler dolayısıyla toplam tutarı 1.140.661,38 TL olan gelirlerin ve 3.414.821,69 TL tutarındaki harcamaların bütçeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; bu husus bütçe gerçekleştirmelerini etkilemesi bakımından önem arz etmekte olup, Kalkınma Ajansı hibelerinin ve desteklenen bu projeler kapsamında yapılan harcamaların, bütçe ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle "kalkınma ajansından alınacak yeni mali desteklerin gelir hesaplarına alınması sağlanacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 6: Tahakkuku Tahsiline Bağlı Gelirler Dolayısıyla Tahsil Edilen Katma Değer Vergisi Tutarlarının Bütçe Geliri Olarak Kaydedilmemesi

Büyükşehir Belediyesi'nce, tahakkuku tahsiline bağlı olan gelirler dolayısıyla tahsilatı yapılan Katma Değer Vergisi (KDV) tutarlarının bütçe ile ilişkilendirilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı'nın işleyişinin düzenlendiği 294 üncü maddesinde aynen;

"Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabına ilişkin alacak ve borç kayıtları aşağıda gösterilmiştir.

a) Alacak

*1) Kurumun sattığı mal ve hizmet karşılığı olarak katma değer vergisi tutarı da dâhil olmak üzere yapılan tahsilat tutarları 100-Kasa Hesabına veya 102-Banka Hesabına borç, tahsil edilen katma değer vergisi bu hesaba, Katma Değer Vergisi hariç tutar ise 600-Gelirler Hesabına alacak; diğer taraftan katma değer vergisi tutarı da dâhil olmak üzere yapılan tahsilat toplamı **800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak**, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilir.” hükmüne yer verilmiştir.*

Buna göre; yapılan tahakkuksuz tahsilatlarla birlikte nakit ya da mahsuplaşma yoluyla alınan KDV’ye ilişkin tutarların da, 800 Bütçe Gelirleri Hesabı ve 805 Gelir Yansıtma Hesabı kullanılarak bütçe geliri olarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede İzmir büyükşehir Belediyesi’nce; KDV’ye tabi çeşitli işlemler dolayısıyla, 27 gelir kalemi için 2017 yılı içerisinde toplam 58.778.412,23 TL tahakkuksuz tahsilat yapıldığı, bu işlemler için ayrıca mevzuat gereği 10.355.147,03 TL KDV de tahsil edildiği görülmüştür. Ancak yapılan bu tahsilatların KDV dahil tutarlarının değil vergisiz tutarlarının bütçe hesaplarına intikal ettirildiği tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, 2017 yılı bütçe gerçekleşme oranını da etkilemesi bakımından önem arz eden bu husus, 800 Bütçe Gelirleri Hesabının alacağı ve bütçe gerçekleşme oranında 10.355.147,03 TL tutarında eksikliğe yol açmıştır.

Kamu idaresi cevabında; Özetle "600 – Gelirler Hesabı ve 800- Bütçe Gelirleri Hesaplarının açıklamasında Katma Değer Vergisi ile ilgili hüküm bulunmaması sebebiyle Belediyemizin tahakkuku tahsiline bağlı gelirlerinden alınan Katma Değer Vergisi tutarları Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinin 369 ve 383. maddelerine göre bütçe geliri olarak kaydedilmemektedir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta 600 Gelirler Hesabı ve 800 Bütçe Gelirleri Hesaplarının açıklamasında KDV ile ilgili hüküm bulunmaması sebebiyle tahakkuku tahsiline bağlı gelirlerinden alınan KDV tutarlarının bütçe geliri olarak kaydedilmediği ifade edilmiş olsa da; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde açıkça kurumun sattığı mal ve hizmet karşılığı olarak yapılan tahsilat tutarları katma değer vergisi tutarı da dâhil olmak üzere 800-Bütçe Gelirleri Hesabına alacak, 805-Gelir Yansıtma Hesabına borç kaydedilecektir. Bu nedenle İdare tarafından verilen cevap yerinde görülmemiş olup konu ile ilgili süreç izleyen denetimlerde takip edilecektir.

BULGU 7: Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) ve Ulaşım Koordinasyon Merkezi'lerinin (UKOME) Daire Başkanlıklarına Bağlı Müdürlük Olarak Çalışmaları

Yapılan incelemede İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi'nin (AYKOME) ve Ulaşım Koordinasyon Merkezinin (UKOME) sırasıyla bir müdürlük olarak Fen İşleri Daire Başkanlığı ve Ulaşım Dairesi Başkanlığına bağlı olarak çalıştığı tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin “**Bağlılık ve Bağlayıcılık**” başlıklı 5 inci ve 6 ncı maddelerinde sırasıyla;

“*Bağlılık*

(1) Büyükşehir belediyesi alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi büyükşehir belediye başkanına bağlıdır. Başkan bu görevi bizzat veya görevlendireceği kişi eliyle yürütür.

Bağlayıcılık

(1) Alt yapı koordinasyon merkezi ile ulaşım koordinasyon merkezi tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar; büyükşehir belediyesi, büyükşehir dâhilindeki diğer belediyeler ve büyükşehir sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri bağlar.” Denilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin “**Harcama Yetkilisi**” başlıklı 16 ncı maddesinde de;

“*(1) Alt yapı yatırım hesabının harcama yetkilisi alt yapı koordinasyon biriminin en üst yöneticisidir.*” denilmektedir

Mevzuat hükmünden görüleceği üzere AYKOME ve UKOME birimleri doğrudan büyükşehir belediye başkanına bağlıdır ve aldığı kararlar büyükşehir belediyesi sınırları içerisindeki tüm kamu kurumları ile diğer gerçek ve tüzel kişileri de bağlamaktadır. Zaten söz konusu kurulda diğer kamu kurumları ile belirli anonim şirketler de bulunmaktadır. Dolayısıyla tamamen karma olan, kararlarının herkesi bağladığı ve mevzuat hükmüne göre doğrudan büyükşehir belediye başkanına bağlı olduğu belirtilen birimlerin Fen İşleri ve Ulaşım Dairesi Başkanlıkları altında müdürlük olarak hizmet vermesi hiyerarşik sisteme de aykırılık teşkil etmektedir.

Kaldı ki söz konusu husus uygulamada da sorunlar yaratmaktadır. AYKOME biriminin yaptığı denetimler Fen İşleri Daire Başkanlığı'nın yaptığı işlemleri de kapsamakta olup, denetimler sonucu ilgili müdürlüklere de ceza kesme sonucunu da doğurmaktadır. AYKOME'nin altında çalıştığı daire başkanlığına ceza kesme yetkisinin bulunması tarafsızlık sorunlarını da ortaya çıkarmaktadır. Aynı şekilde UKOME de tüm şehirdeki ulaşımın en üst karar mercii olmasına ve de bu kararlara tüm kurumlar gibi Ulaşım Dairesi Başkanlığı'nın da

uymakla yükümlü olmasına rağmen ilgili daire başkanlığına bağlı bir müdürlük olarak çalışmaktadır.

Ayrıca aynı yönetmeliğin 16 ncı maddesinden de görüleceği üzere AYKOME biriminin başındaki kişinin Harcama Yetkilisi olduğunu açıkça belirtmektedir. Büyükşehir Belediyesi'nde harcama yetkilisi görevinin en az daire başkanlığı ayarında olduğu bilinmektedir.

Bu itibarla İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) ve Ulaşım Koordinasyon Merkezi'nin (UKOME) sırasıyla bir müdürlük olarak Fen İşleri Daire Başkanlığı ve Ulaşım Dairesi Başkanlığı'nın altında değil, tıpkı Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığı gibi doğrudan büyükşehir belediye başkanına bağlı olarak çalışmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; Özetle "Büyükşehir Belediyesinde birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi Büyükşehir Belediyesi Meclisinin kararı ile olur. Buna göre; Alt Yapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü 12/03/2007 tarih ve 191 sayılı Meclis Kararı ile Fen İşleri Dairesi Başkanlığına, Ulaşım Koordinasyon Şube Müdürlüğü ise 11.09.2006 tarih ve 685 sayılı Meclis Kararı ile Ulaşım Dairesi Başkanlığına bağlı olarak faaliyetine başlamıştır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta; Büyükşehir Belediyesinde birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesinin Büyükşehir Belediyesi Meclisinin kararı ile olacağı ifade edilmiş olsa da AYKOME biriminin başındaki kişinin Harcama Yetkilisi olduğu bulguda nedenleriyle belirtilmişti. Bu itibarla İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) ve Ulaşım Koordinasyon Merkezi'nin (UKOME) sırasıyla bir müdürlük olarak Fen İşleri Daire Başkanlığı ve Ulaşım Dairesi Başkanlığı'nın altında değil, tıpkı Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Birim Başkanlığı gibi doğrudan büyükşehir belediye başkanına bağlı olarak çalışmasının uygun olacağı mütalaa edilmekte olup söz konusu husus izleyen denetimlerde takip edilecektir.

BULGU 8: Altyapı Yatırım Hesabının Bulunmaması

Yapılan incelemede İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi'ne (AYKOME) ait olan gelirlerin izlenmesi için oluşturulması gereken "*Altyapı Yatırım Hesabı*"nın oluşturulmadığı tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "**Alt Yapı Yatırım Hesabı**" başlıklı 4 üncü bölümünde aynen;

“Hesabın oluşumu ve geliri

MADDE 14 – (1) Alt yapı yatırım hesabı, ortak programa alınan altyapı hizmetlerinin amaca uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi için belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödeneklerden bu hesaba yapılacak aktarım ile kazılardan elde edilen gelirlerden oluşur.

(2) Alt yapı koordinasyon merkezinin bütçesi büyükşehir belediye bütçesi içinde yer alır. Ayrıca, belediye ve diğer bütün kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödeneklerden, alt yapı koordinasyon merkezi bünyesinde oluşturularak alt yapı yatırım hesabına aktarılacak tutarlar da gelir bütçesinin ilgili bölümünde gösterilir ve bu gelirler amacının dışında harcanamaz.

(3) Büyükşehir (Değişik ibare:RG-25/4/2014-28982) ve ilçe (Mülga ibare:RG-25/4/2014-28982) (...) belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanır. Sokakların kazısından elde edilen gelirler ilgili belediyeye aktarılır. Bu paralar büyükşehir ilçe (Mülga ibare:RG-25/4/2014-28982) (...) belediyeleri tarafından sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımların yapımında kullanılır. Bu gelirler amacı dışında kullanılamaz.

Harcama usulü

MADDE 15 – (1) Alt yapı yatırım hesabının kullanımı büyükşehir belediyesinin tabi olduğu harcama usul ve esaslarına tabidir.

Harcama yetkilisi

MADDE 16 – (1) Alt yapı yatırım hesabının harcama yetkilisi alt yapı koordinasyon biriminin en üst yöneticisidir.” Denilmektedir.

Bu itibarla, 2017 yılında toplam **90.426.300,54 TL** İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) gelirlerinin izlenmesi için oluşturulması gereken “*Altyapı Yatırım Hesabı*”nın oluşturulmadığı görülmüştür. Söz konusu hesabın oluşturularak ayrıştırmanın sağlanması gerekmektedir. Bu hesabın kullanılmaması kurumun mali tablolarında önemli farklılıklar oluşturmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Altyapı Koordinasyon Merkezi'ne ait olan gelirlerin izlenmesi için oluşturulması gereken Altyapı Yatırım Hesabının oluşturulması ile ilgili gerekli çalışmalar yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin

çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 9: AYKOME Tarafından Tahsil Edilen Altyapı Kazı Bedellerinin İlçe Belediyelerine Dağıtılmaması

Yapılan incelemede İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi'ne (AYKOME) ait olan gelirlere ilçe belediyelerine düşen payların dağıtılmadığı tespit edilmiştir.

Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin "**Hesabın Oluşumu ve Geliri**" başlıklı 14 üncü maddesinde;

" ...

(3) *Büyükşehir (Değişik ibare:RG-25/4/2014-28982) ve ilçe (Mülga ibare:RG-25/4/2014-28982) (...) belediyeleri cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirler büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanır. Sokakların kazısından elde edilen gelirler ilgili belediyeye aktarılır. Bu paralar büyükşehir ilçe (Mülga ibare:RG-25/4/2014-28982) (...) belediyeleri tarafından sadece cadde, bulvar, meydan ve sokakların asfalt ve kaldırımların yapımında kullanılır. Bu gelirler amacı dışında kullanılamaz.*" Denilmektedir.

Bu itibarla, 2017 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Altyapı Koordinasyon Merkezi (AYKOME) tarafından tahsil edilen toplam **85.011.225,79 TL** kazı gelirlerinden ilçelere gönderilmesi gereken tutarların gönderilmediği görülmüştür. AYKOME kazı gelirlerinin sokak ve cadde bazında ayrıştırıldıktan sonra ilçe belediye sınırlarına göre dağıtılması gerekmektedir. Söz konusu durum kurumun mali tablolarında önemli farklılıklar oluşturmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; "Altyapı çalışmaları ile ilgili yapılacak işlemler ruhsata tabi bulunmaktadır. Ruhsat işlemleri Belediyemiz Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Yapılan çalışmalar neticesinde yükleniciler tarafından altyapıya verdikleri zararlar tespit edilerek meydana gelen hasarlar belediyemizce onarılarak yapılan hesaplama karşılığı hasar bedeli olarak tahsil edilmektedir.

Hasar karşılığı olarak belediyemizin yapmış olduğu maliyetler dikkate alınarak tahsilatları yapılan bedeller için ilçe belediyelerince hiçbir masraf yapılmamaktadır. Bu sebeple ilçe belediyelerine pay ayrılması ile ilgili gerekli incelemeler yapıp inceleme neticesinde işlem tesis edilecektir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılacak olan çalışmalar neticesinde karar verileceği belirtilmesine karşın; Büyükşehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nde açık bir şekilde büyükşehir belediyelerinin cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirlerin büyükşehir belediyesi bünyesinde açılacak alt yapı yatırım hesabında toplanacağı ve sokakların kazısından elde edilen gelirlerin ilgili belediyeye aktarılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla cadde, bulvar, meydan ve sokaklarında yapılacak tüm kazılardan elde edilecek gelirlerden ilgili belediyelerin paylarının aktarılması gerektiği mütalaa edilmekte olup konu ile ilgili süreç izleyen denetimlerde takip edilecektir.

BULGU 10: Belediye Şirketi İZBETON Yükleniminde Olan İl Sınırları İçindeki Asfalt İşlerinin Aynı Dönemde Başka Bir Özel Firmaya Ayrıca İhale Edilmesi

Yapılan incelemede, “İl Sınırları İçindeki Ulaşım Yollarında Asfalt Kaplaması, Bakım ve Onarım İşleri” adı altında, asfalt ve yol işleri yıllar boyunca tek yüklenici olarak belediye şirketi İZBETON yükleniminde kalmıştır. Ancak İZBETON’un ihalesi devam ederken ve de iş tüm il sınırlarını kapsamamasına rağmen tüm iş kalemleri neredeyse aynı olan “Metropol Alanları İçerisinde Bulunan Ulaşım Yollarında Bakım, Onarım, Tadilat İşleri” adı altında özel bir firmaya da ihale edildiği görülmüştür.

“Metropol Alanları İçerisinde Bulunan Ulaşım Yollarında Bakım, Onarım, Tadilat İşleri” ihalesi 59.153,750,00 TL sonuçlanmış, keşif artışları ile toplam 77.181.925,14 TL ile sonuçlanmıştır. Söz konusu iş 27.06.2016-21.06.2017 tarihleri arasında yapılmış olup aynı dönemde İZBETON’un farklı ihalelere ait (ana ihale, pazarlık ile olan) aynı konudaki işleri devam etmektedir. İhalelerdeki iş kalemleri neredeyse tamamen aynı olup, İZBETON’un aldığı ihalelerin tamamı il sınırlarını kapsamaktadır. Söz konusu işin ayrıca özel firmaya ihale edilmesi, belediye şirketi İZBETON’un işi kapsamındaki yerlerin ayrıca ihale edilmesi anlamına gelmektedir.

Bu itibarla, tüm il sınırlarını kapsayacak şekilde, belediye şirketi İZBETON’a ihale edilmiş işler varken, İZBETON’a ait ihaleler kapsamında bulunan işler için ayrıca ihale yapılmasının uygun olmadığı mütalaa edilmektedir. Söz konusu husus ayrıca büyükşehir belediyesinin 920 Gider Taahhütleri Hesabı ve 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesaplarını da etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Belediyemizce ihalesi yapılan "İl Sınırları İçindeki Ulaşım Yollarında Asfalt Kaplaması Bakım ve Onarım İşi" ile "Metropol Alan İçerisinde Bulunan Ulaşım Yollarında Bakım-Onarım-Tadilat Yaptırılması" işine ait iş kalemlerinin aynı olduğu değerlendirilmiş olmasına rağmen her iki işte de farklı iş kalemleri bulunmaktadır. "İl Sınırları İçindeki Ulaşım Yollarında Asfalt Kaplaması Bakım ve Onarım İşi" ağırlıklı olarak asfalt kaplama ve yol alt yapısı olarak öne çıkmaktadır. 6360 Sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra Belediyemiz sorumluluk alanı genişleyerek tüm il sınırını kapsamıştır. Bu sebeple vatandaşlardan ve çeşitli kurum ve kuruluşlardan gelen yaya ve araç yollarına ait bakım, onarım, düzenleme, sanat yapıları gibi taleplerin de karşılanabilmesi, doğal afet nedenleri ile zorunluluk ve aciliyet gösteren ihtiyaçların karşılanabilmesi için ayrıca böyle bir ihaleye çıkılması ihtiyacı doğmuştur." denilmiştir.

Sonuç olarak Bulguda yer alan nedenlerden dolayı İdare cevabı yerinde görülmemiş olup tüm il sınırlarını kapsayacak şekilde, belediye şirketine ihale edilmiş işler varken, ihaleler kapsamında bulunan işler için ayrıca ihale yapılmasının uygun olmadığı mütalaa edilmekte ayrıca söz konusu hususun Belediyenin 920 Gider Taahhütleri Hesabı ve 921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesaplarını etkilediği değerlendirilmektedir. Söz konusu izleyen denetimlerde takip edilecektir.

BULGU 11: Cins Tashihi Yapılmamış Taşınmazların Bulunması

Yapılan incelemede İzmir Büyükşehir Belediyesine ait taşınmazlardan bazılarının cins tashihlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "**Tanımlar**" başlıklı 4 üncü maddesinde;

"...

b) Cins tashihi: Binalar, arazi ve arsalar ile yer altı ve yer üstü düzenlerinin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının farklılık göstermesi durumunda tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemini,

..." denilmektedir.

Aynı yönetmeliğin "**Cins Tashihlerinin Yapılması**" başlıklı 10 uncu maddesinde;

"Kamu idarelerince; mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kaydının birbirine uygun olmaması durumunda, taşınmazlar mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınır. Kamu idareleri taşınmazların cins tashihinin yapılması için gerekli işlemleri yaparlar.

Tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlar açısından bu yükümlülük kullanan idarenin veya gerçek veya tüzel kişilerin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye aittir. Ancak cins tashihiine ilişkin gerekli belgeler ile buna ilişkin mali yükümlülükler kullanıcılar tarafından karşılanır.” Denilmektedir.

Mevzuat hükümlerine göre belediyeye ait olan taşınmazlardan cinsi değişenlerin tapu kayıtları da aynı şekilde düzeltilmelidir. Ancak yapılan incelemede toplam kayıtlı değeri **13.051.051.379,20 TL** taşınmazların cinsleri değişmesine rağmen cins tashihlerinin yapılmadığı görülmüştür. Bahse konu taşınmazların tapu kayıtlarının fiili durumlarına göre düzeltilmesi gerekmektedir. Söz konusu durum kurumun mali tablolarını önemli derecede etkilemektedir.

Kamu idaresi cevabında; *"Belediyemiz mülkiyetinde bulunan ve cins tashihi yapılması gereken taşınmazların cins değişikliğine esas işlemlerine başlanılmış olup, başka kurumlara tahsis edilen Belediyemiz taşınmazlarının ise cins değişikliği işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ilgili kurumlardan talep edilmeye başlanılmış ve süreç devam etmektedir." denilmiştir.*

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2018 yılında bulguda vurgulanan hususlara ilişkin çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Ancak bu husus 2017 yılı mali tablolarını etkilememektedir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 12: Göztepe Susuzdede Parkı Çokkatlı Otopark ve Mağazanın Mülkiyeti ve Kiralamalarında Hatalar Olması

Konak Belediyesi'ne ait mağaza ve katlı otoparkın mevzuata aykırı olarak devir alınarak kiraya verildiği tespit edilmiştir.

Konak Belediyesi ile ortak mülkiyette olan Göztepe Susuzdede Çok Katlı Otopark ve Mağazası, 01.01.2000 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından bir belediye şirketi olan TANSAS A.Ş.'ye kiralanmıştır. TANSAS A.Ş.'nin özelleşerek MİGROS A.Ş.'ye devriyle birlikte anılan tesisin kiralanması da devredilmiştir. Ortak mülkiyetteki bu taşınmazın otopark kısmının, kiracı MİGROS A.Ş. tarafından İzmir Büyükşehir Belediyesi şirketi olan İZELMAN A.Ş. ye kiralandığı görülmüştür.

Belirtilen alanda 946 ada 2 parselde 4392 m2, 10 parselde 207 m2, 11 parselde 921 m2 olmak üzere toplam 5520 m2 taşınmaz bulunmaktadır.

Yukarıda anılan mağaza ve çok katlı otopark arsa vasfında olup üzerine kurulduğu arazi Konak Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi ve 3. şahıslara aittir. Bu arazi üzerine Konak

Belediyesi tarafından 1992 yılına kadar üç defa olmak üzere yatırım yapılarak söz konusu binalar yapılmıştır.

Mülkiyeti İzmir Büyükşehir Belediyesine ait İpekyolu Restaurant-Çay bahçesi tesisleri kullanım, işletme ve tasarruf hakları yukarıda belirtilen taşınmaz üzerindeki hakkına karşılık olarak Konak Belediyesi'ne 12.04.1995 tarihli protokol ile devredilmiştir.

10.02.2005 tarih ve 185 numaralı Konak Belediyesi Encümen Kararıyla, mülkiyeti Konak Belediyesine ait Susuzdede Katlı Otopark ve Mağaza binası ile mülkiyeti İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait İpekyolu Restaurant-Çay bahçesi tesisleri kullanım, işletme ve tasarruf haklarının devir edilmesine dair 12.04.1995 tarihli protokol iptal edilmiştir.

İpekyolu Restaurant-Çay bahçesi tesisleri 03.05.2005 tarihinde Konak Belediyesi tarafından boş olarak İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne teslim edilmiştir. İptal edilen protokolün sonucu olarak; Konak Belediyesi tarafından, 15.06.2005 tarihli yazısı ile Susuzdede Katlı Otopark ve Mağaza binasının devri istenilmiştir. Belirtilen yazıda Konak Belediyesi'nin tesisler için yaptığı harcamaların 2005 yılı güncellenmiş tutarıyla 7.810.448,75 TL olduğu belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin 1. bendinde "Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek" Büyükşehir belediyelerinin görev ve yetkisi olarak belirlenmiştir.

Büyükşehir Belediyesi denetiminde işletilmekte olan tesisin, sonraki işletme ve kiralama işlemleri Belediye tarafından yürütülmesi kaydıyla, elde edilecek gelir ve yapılacak giderlerin %50 oranında ortaklaşa olarak Belediyeler arasında paylaşımına ilişkin hususlar tekrar bir protokole bağlanmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi; Konak Belediyesi'nin 2016 yılı güncellenmiş rakamları ile 16.209.464,31 TL para harcadığı tesisleri, "otopark işleri büyükşehir belediyesinin işi olduğu" iddiasıyla zilyetliğini almıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi söz konusu tesisi 01.01.2000 tarihinde bir belediye şirketi olan TANSAŞ A.Ş.'ye kiralanmıştır. Kira sözleşmesi hem mağazayı hem de katlı otoparkı kapsamaktadır. Ancak söz konusu şirket daha sonra özelleşerek MİGROS A.Ş.'ye devretmiştir. Sözleşmenin tarafları ve niteliği (belediye şirketinden özel bir şirkete) değişmiş olmasına rağmen büyükşehir belediyesi mağazanın kullanımı ile birlikte çok katlı otoparkı da MİGROS A.Ş.'ye devretmiştir.

MİGROS A.Ş. de söz konusu katlı otoparkı İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bir şirketi olan ve işi 3. kişilerden otopark geliri elde etmek olan İZELMAN A.Ş.'ye kiralamıştır. İZELMAN A.Ş. mülkiyeti ve her türlü hakkı belediyeye ait olan otoparklar için MİGROS

A.Ş.'ye **2017 yılında 131.673,84 TL** 2002 yılı Aralık ayından itibaren de **toplam 1.440.625,64 TL kira bedeli ödemiştir.** İZELMAN A.Ş. mülkiyeti belediyeye ait olan otoparkı özel şirketten kiralayıp (MİGROS A.Ş.) bu otoparkı da nihai kullanıcılara kiralamaktadır.

MİGROS A.Ş. tarafından 2017 yılı için Konak Belediyesine 377.214,71 TL ve Büyükşehir Belediyesi'ne de 377.214,71 TL olmak üzere toplam 754.429,41 TL kira bedeli ödemektedir. Büyükşehir Belediyesi şirketi olan İZELMAN A.Ş. de MİGROS A.Ş.'ye 2017 yılı için **131.673,84 TL** kira ödemiştir.

Konak Belediyesi'nin onayı alınmadan yapılan kiralama işlemi yasal dayanaktan yoksun olduğu gibi, kiralanan taşınmazın kısmi olarak da kiracı MİGROS tarafından bir başka kiracıya kiralanması da kira sözleşmesi hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Büyükşehir Belediyesi'nin tasarrufuna aldığı taşınmazı şirketine direkt kiralaması mümkün olduğu halde MİGROS A.Ş. vasıtasıyla kiralaması muvazaalı olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, cins tashihi yapılmayan taşınmazın mülkiyeti Büyükşehir Belediyesi muhasebe kayıtlarında arsa olarak görünmektedir.

Söz konusu hususlar geçtiğimiz yıl denetiminde de yazılmış olmasına rağmen herhangi bir işlem yapılmadığı görülmüştür.

Buna göre;

Söz konusu taşınmazın mülkiyeti Konak Belediyesi'ne ait olduğundan hukuki ihtilaf doğuracak bu tasarrufun Büyükşehir Belediyesi'ne maddi olarak sorumluluk getireceğinden (yıllardır alamadığı otopark gelirlerinin ödenmesi) tapu kayıtlarında gerekli işlemlerin yapılması,

Mağaza ve katlı otoparkın birbirinden ayrıştırılması, yalnızca mağazanın MİGROS A.Ş.'de kiralık olarak kalması, böylece İZELMAN A.Ş.'nin MİGROS A.Ş.'ye yaptığı kira ödemelerinin ortadan kaldırılması için yeni bir protokolün yapılmasının zorunlu olduğu mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Göztepe Susuzdede Çok Katlı Otopark ve Mağazanın birbirinden ayrıştırılması, mağazanın MİGROS AŞ.'de kiralık olarak kalması ve tesisin işletilmesine ilişkin yeni bir protokolün yapılması gerektiği bildirilmiştir. Göztepe Susuzdede Çok Katlı Otopark ve Mağazanın bulunduğu alan içerisinde kalan 946 ada, 2, 10 ve 11 nolu parseller Belediyemiz mülkiyetinde olup, alan üzerindeki mevcut tesis ise Konak Belediyesince inşa ettirilmiştir. Söz konusu tesisin işletilmesine ilişkin olarak Konak Belediyesi ile Belediyemiz arasında tanzim edilen işletme protokolü çerçevesinde, tesisten (otopark+mağaza)

alınan yıllık kira bedelinin %50'si MİGROS AŞ. tarafından Konak Belediyesine ve %50'si Belediyemize ödenmektedir. 2016 Mali Yılı Dış Denetim Raporunda belirtilen hususlar dikkate alınarak, konunun Konak Belediyesi ile Belediyemiz arasında yeniden değerlendirilmesi en kısa sürede yapılarak, çözüme kavuşturulacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve 2016 Mali Yılı Dış Denetim Raporunda belirtilen hususlar dikkate alınarak, konunun Konak Belediyesi ile Belediyemiz arasında yeniden değerlendirilerek en kısa sürede yapılarak, çözüme kavuşturulacağı belirtilmiştir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

BULGU 13: Yer Seçim Belgesi Bedellerinin Tahsil Edilmemesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde kalan Kablosuz Haberleşme Sistem ve Ekipmanları ile GSM Mobil Araç Baz İstasyonlarının Kullanılması için alınması gereken **yer seçim bedellerinin** önceki yıllarda mevzuat eksikliğinden dolayı alınamadığı, ancak yeni yapılan mevzuat düzenlemesi ile söz konusu tutarların tahsil edilebilir hale geldiği tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “**Belediyenin Görev ve Sorumlulukları**” başlıklı 14 üncü maddesinde;

“(r) (Ek: 12/11/2012-6360/18 md.) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

...

(r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücret Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenir. Ücreti yatırılmasına rağmen yirmi gün içerisinde verilmeyen yer seçim belgesi verilmiş sayılır. Büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

...” denilmektedir.

Mevzuat hükmünden görüleceği üzere büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir. “Yer seçim belgesi ücreti” ilgili bakanlık tarafından belirlenmemiştir. Ancak 27.01.2018 tarih ve 30314 sayılı Resmi Gazete’de

yayımlanarak yürürlüğe giren “Elektronik Haberleşme İstasyonlarına Yer Seçim Belgesinin Verilmesi ve Ücretlerinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik” ile mevzuattaki bu boşluk doldurulmuştur.

Buna göre, söz konusu yönetmeliğin 5, 6 ve geçici 1 inci maddesinde;

“Yer seçim belgesi verilmesine ilişkin hususlar

MADDE 5 – (1) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde elektronik haberleşme istasyonu kurulabilmesi için yetkili belediyeden yer seçim belgesi alınması zorunludur.

(2) Belediye mücavir alan sınırları dışında kurulacak elektronik haberleşme istasyonlarına yer seçim belgesi alınmaz.

(3) Büyükşehirlerde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri, diğer yerlerde mücavir alan sınırlarına göre ilgili belediyeler yetkilidir.

(4) Yer seçim belgesi için yapılan başvurular kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri birlikte dikkate alınarak değerlendirilir. Haberleşmenin önemi göz önünde bulundurulur ve bu konuda keyfi uygulamalar kesinlikle yapılamaz.

..." Denilmektedir.

Yer seçim belgesi ücreti

MADDE 6 – (1) Ek-1’deki yer seçim belgesi ücret tarifesi 31/12/2018 tarihine kadar geçerlidir.

(2) Yer seçim belgesi ücretleri her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Maliye Bakanlığınca belirlenecek yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

(3) Ek-1’deki yer seçim belgesi ücret tarifesindeki ücretlere katma değer vergisi (KDV) dahil değildir. Söz konusu ücretler üzerinden ayrıca KDV hesaplanır.

...

(7) Yer seçim belgesi verilmesi kapsamında, Belediyeler tarafından işletmecilerden yer seçim belgesi ücreti dışında başkaca herhangi bir ücret talep edilemez.

(8) Elektronik haberleşme istasyonunun fiziki adresi değişmeksizin mahalle/sokak ismi değişmesi, başka ilçeye/ile bağlanması gibi adres bilgilerinin değişmesi nedeniyle, yer seçim belgesinin yenilenmesi halinde yer seçim belgesi ücreti alınmaz.

Geriye dönük uygulama ve ücretler

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı Kanunun Resmî Gazete’de yayımlandığı 6/12/2012 tarihinden önce belediye mücavir alan sınırları içinde kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonları için yer seçim belgesi ve ücreti alınmaz. Bu istasyonlar için yer seçim belgesi alınmış sayılır.

(2) İşletmeci; 6360 sayılı Kanunun Resmî Gazete’de yayımlandığı 6/12/2012 tarihi ile

bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih arasında belediye mücavir alan sınırları içinde kurulmuş olan elektronik haberleşme istasyonlarından yer seçim belgesi olmayanlar için yer seçim belgesi almak amacıyla, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesini müteakip en geç 6 ay içinde yer seçim belgesi ücretini ödemek suretiyle yetkili belediyeye başvuruda bulunur. Bu başvurulara yalnızca güvenlik sertifikası sunulur, bunun dışında başka bir belge talep edilmez. Bu başvuruların hepsi bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden itibaren 1 yıl içinde sonuçlandırılır. Bu fıkrada belirtilen süreler gerektiğinde Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca en fazla 90 gün uzatılır. Yer seçim belgesi başvurusu kapsamında Belediyeler tarafından bu fıkra kapsamındaki elektronik haberleşme istasyonlarında revizyon yapılması veya bu istasyonların demonte edilmesi talep edilemez ve yer seçim belgesi verilir. Bu fıkra kapsamında düzenlenecek yer seçim belgeleri için; Ek-1'deki yer seçim belgesi ücret tarifesi uygulanacak olup, ücretin 2019 ve sonraki yıllarda yatırılması halinde 6 ncı maddeye göre yeniden değerlendirme oranında gerekli artırımlar yapılarak uygulanır.

(3) Birinci ve ikinci fıkranın uygulanmasında, elektronik haberleşme istasyonu kurulum tarihi olarak ilk güvenlik sertifikasının tarihi, ilgili mevzuat uyarınca güvenlik sertifikası almamış olanlar için ise ilk yer kullanım anlaşmasının tarihi esas alınır. .” Denilmektedir.

Mevzuat hükümlerinden de görüleceği üzere, büyükşehirlerde yer seçim belgelerini büyükşehir belediyesi vermekte olup, söz konusu yer seçimindeki en önemli kriter, kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmeti gereklerinin birlikte dikkate alınmasıdır. Buna göre söz konusu görev de belediyenin ilgili kent estetiği birimidir, yer seçim belgelerinin verilmesi görevi AYKOME'nin değildir.

Ayrıca yönetmeliğin geçici maddesi incelendiğinde, 06.12.2012 tarihinden sonra kurulmuş istasyonlardan tahsilat yapılabileceği görülmektedir. Anılan yönetmeliğin ekinde bulunan tarifeye göre KDV dahil 2018 yılı için her istasyon için alınması gereken tutar 2.832 TL olup, söz konusu tutar her yıl yeniden değerlendirme oranına göre güncellenecektir.

Yapılan çalışmalarda ilk etapta 34 adet bahse konu baz istasyonu tespit edilmiş olup, çalışmalar devam etmektedir. Bu çerçevede söz konusu yerlerden toplam **96.288,00 TL** yer seçim bedelinin tahsil edilmesi gerekmektedir.

Buna göre, mevcut tespit edilmiş baz istasyonlarından alınması gereken toplam **96.288,00 TL** yer seçim bedelinin tahsil edilmesi, fiili denetimlerin artırılıp aynı zamanda gsm şirketlerinden tüm baz istasyonları bilgilerinin alınması ve gerekli tahsilatların yapılması, yer seçim belgesi verme görev ve yetkisinin belediyenin “*kent estetiği*” ile ilgili çalışan birimine verilmesi uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Denetim Raporunda yer alan bulgular şunlardır;

27.01.2018 tarih ve 30314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Elektronik Haberleşme İstasyonlarına Yer Seçim Belgesinin Verilmesi ve Ücretlerinin Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik" ile sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan elektronik haberleşme istasyonlarına 03/07/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesinin birinci fıkrasının (r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücretin belirlenerek yasal boşluğun doldurulduğu, elektronik haberleşme istasyonlarının yer seçimindeki en önemli kriterin kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmeti gereklerinin birlikte dikkate alınması ve söz konusu görevin de belediyenin ilgili kent estetiği biriminde olması, AYKOME biriminde olmaması, mevcut tespit edilmiş baz istasyonlarından alınması gereken yer seçim bedelinin tahsil edilmesi, fiili denetimlerin artırılıp aynı zamanda GSM şirketlerinden tüm baz istasyonu ilgilerinin alınması ve gerekli tahsilatların yapılması, yer seçim belgesi verme görev ve yetkisinin belediyenin "kent estetiği" ile ilgili çalışan birimine verilmesinin uygun olduğu ifade edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15. maddesi r bendi gereğince İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde kuruluş izni verilen alanda kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gereklerini dikkate alınarak tesis edilecek istasyonlara (baz istasyonu) yer seçim belgesi verilmesi sürecini değerlendirmek adına; Başkanlık Makamının 30.07.2013 tarihli Olur'u ile "Elektronik Haberleşme İstasyonları Değerlendirme Komisyonu - EHDK" kurulmuştur.

Söz konusu komisyon, Etüd ve Projeler Dairesi Başkanlığı (Kentsel Tasarım ve Kent Estetiği Şube Müdürlüğü) koordinasyonunda, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı (Bilgi Ağları Şube Müdürlüğü), Fen İşleri Dairesi Başkanlığı (Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü), İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı (Uygulama İmar Planlama Şube Müdürlüğü), Emlak Yönetimi Dairesi Başkanlığı (Taşınmazlar Şube Müdürlüğü), Harita ve CBS Dairesi Başkanlığı (İmar Planı Uygulama ve Etüd Şube Müdürlüğü), İmar Denetim Dairesi Başkanlığı (İmar Denetim Şube Müdürlüğü), Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı (Çevre Koruma ve Kontrol Şube Müdürlüğü), Park ve Bahçeler Dairesi Başkanlığı, Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı (Gelirler Şube Müdürlüğü) temsilcilerinden oluşmuştur.

Bu komisyon 2013-2015 yılları arasında 6 kez toplanmış, bu toplantılarda baz istasyonları yer seçim sürecine ait mevzuatın henüz oluşmamış olduğu, yer seçim belgelerinin değerlendirilmesinin farklı birimlerin sorumluluk alanlarına girdiği (altyapı uygulamaları, bilgi işlem teknolojileri, taşınmaz bilgileri, çevre ve sağlık koşulları, görsel etki vb.)

değerlendirilmiştir. Elektronik haberleşme istasyonunun öncelikle bir altyapı tesisi olduğu, altyapı gereklilikleri ve bunların koordinasyonu için Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğünün bu hususları yerine getirebileceği komisyon toplantılarında değerlendirilmiş ve Büyükşehir Belediye Meclisinin 14.03.2016 tarih ve 05.242 sayılı kararı ile Altyapı Koordinasyon Şube Müdürlüğü Elektronik Sistemler Şefliği kurularak her türlü Sabit ve Mobil Haberleşme Sistemlerinin kurulması, işletilmesi ve şehrin telekomünikasyon altyapısının yönetilmesi ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır.

Diğer yandan Büyükşehir Belediyelerinin Elektronik Haberleşme İstasyonları konusunda yerseçim belgesi vermeye yetkili birim yapılanmaları incelendiğinde; - Ankara Büyükşehir Belediyesinde, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Elektronik Sistemler ve Donanım Şube Müdürlüğünce, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Elektronik Sistemler Şube Müdürlüğünce, - Bursa Büyükşehir Belediyesinde, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Elektronik ve Haberleşme Şube Müdürlüğünce, - Eskişehir Büyükşehir Belediyesinde, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı Bilgi Ağları Şube Müdürlüğünce yürütülmekte olduğu görülmektedir. Konu ile ilgili değerlendirme çalışmaları devam etmektedir." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili herhangi bir değerlendirmeye yapılmayarak durum tespiti yapılmıştır. Buna göre bulguda belirtildiği üzere mevcut tespit edilmiş baz istasyonlarından alınması gereken toplam yer seçim bedelinin tahsil edilmesi, fiili denetimlerin artırılıp aynı zamanda gsm şirketlerinden tüm baz istasyonları bilgilerinin alınması ve gerekli tahsilatların yapılması, yer seçim belgesi verme görev ve yetkisinin belediyenin "kent estetiği" ile ilgili çalışan birimine verilmesi uygun olacağı mütalaa edilmektedir. Konu ile ilgili süreç izleyen denetimlerde takip edilecektir.

BULGU 14: Tramvay Hattı İle Körfezdeki Şehir İçi Deniz Taşımacılığının İlgili Şirketlere Devrine İlişkin Sözleşmelerde Mevzuata Aykırı Hükümler Bulunması

Büyükşehir Belediyesi ile İZDENİZ A.Ş. (İzmir Deniz İşletmeciliği Nak. Tur. Tic. A.Ş.) ve İZMİR METRO A.Ş. (İzmir Metro – İzmir Büyükşehir Metro İşletmeciliği Taşımacılık İnşaat ve Sanayi Ticaret A.Ş.) ile yapılan sözleşmelerde, sözleşme konusu edilmemesi gereken reklam materyalleri, bankaların para çekme makinelerine (ATM) ve mobil iletişim kapsama sistemlerine ait yerlerin işletme gelirlerinin devredildiği tespit edilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi ile İZDENİZ A.Ş. arasında, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.08.2013 tarih ve 1089 sayılı Kararı uyarınca 01.10.2013 tarihinde imzalanan İzmir Körfezinde Yolcu ve Araç Taşımacılığı İşletmeciliği Devir sözleşmesi, yine İzmir

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 10.03.2014 tarih ve 05.2014 sayılı Kararı ile onanmıştır. Bununla birlikte; İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 14.06.2017 tarih ve 97509404.301.05.690 sayılı Kararı uyarınca İZMİR METRO A.Ş. ile 12.07.2017 tarihinde İzmir Tramvay Sistemleri Yolcu Taşımacılığı İşletmeciliği Devir Sözleşmesi imzalanmıştır.

Her iki sözleşmede de, tramvay ya da deniz taşımacılık faaliyetinin yanı sıra faaliyet dışı reklam unsurlarının, İZMİR METRO A.Ş. ile yapılan mezkur sözleşmede de buna ek olarak banka para çekme makineleri (ATM) ve mobil iletişim kapsama sistemlerinin işletilmesi veya kiralanması ile ilgili gelirlerin mezkur şirketlere devri öngörülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "Şirket Kurulması" başlıklı 26 ncı maddesinde aynen; "... Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir. (Ek cümle:12/11/2012-360/10 md.) Ancak, bu yerlerin belediye şirketlerince üçüncü kişilere devri 2886 sayılı Kanun hükümlerine tabidir." hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre; büyükşehir belediyelerinin toplu ulaşım hizmetlerini belirli oranda iştiraki olan şirketlere meclis kararıyla ihalesiz devredebileceği aşıkardır. Ancak; mezkur maddede toplu ulaşım gibi bazı kamusal imtiyazların yanı sıra, büfe ve benzeri üniteler gibi özel malların veya hakların meclis kararı ile devri de tahdidi olarak sayılmış ve bunun içerisinde toplu ulaşım tesislerinin duraklarında, tramvay veya vapurların içerisinde yer alacak olan reklam materyalleri, bankaların para çekme makinelerine (ATM) ve mobil iletişim kapsama sistemlerine ait yerlerin kiralanması hususuna yer verilmemiştir. Buna ek olarak, zikredilen meclis kararlarında bizatihi reklam materyalleri ATM'ler veya mobil iletişim kapsama sistemlerine ilişkin bir hususa değinilmemiştir.

Ayrıca İZMİR METRO A.Ş. ile yapılan mezkur sözleşmede de yukarıda sayılan devredilemeyecek faaliyet dışı gelirleri ile birlikte; devredilebilecek olan büfe, küçük tesisler gibi diğer faaliyet dışı unsurlar için mevzuatta açıkça belirtilen bedel belirlenmemiş olup, tramvay işletmesindeki faaliyet dışı bu unsurların gelirlerinin tamamı İZMİR METRO A.Ş.'ye mevzuat hükmüne aykırı olarak bila bedel devredilmiştir. Bu nedenle devredilebilecek olan unsurlar için de büyükşehir belediye meclisince bedel tespiti kararlaştırılarak devredilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; 31.12.2017 itibariyle her iki şirketin de yukarıda sayılan unsurlara ilişkin gelir elde etmediği görülmekle birlikte; yapılan bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve gelir elde edilmesi sözleşmelere de alınması münasebetiyle muhtemeldir. Gelir elde edildi takdirde bu hususun ilgili gelirlerden İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni mahrum bırakmak suretiyle kamu zararına yol açacağı düşünülmekte olup, bulgumuzda konu edildiği yönüyle sözleşmelerin güncellenmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Tramvay hattı ile körfezdeki şehir içi deniz taşımacılığının ilgili şirketlere devrine ilişkin sözleşmelerde mevzuat hükümleri doğrultusunda gerekli düzeltici işlem yapılacaktır." denilmiştir.

Sonuç olarak İdare tarafından verilen cevapta bulguya konu edilen hususla ilgili yapılan değerlendirmelerin kabul edildiği ve gerekli çalışmaların yapılacağı belirtilmiştir. Konu ile ilgili süreç takip edilecektir.

8. EKLER

EK 1: KAMU İDARESİ MALİ TABLOLARI

2017 MALİ YILI KAPANIŞ BİLANÇOSU (TL)

AKTİF	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı
1 Dönen Varlıklar	501.696.113,09	596.944.305,12	527.259.243,34
10 Hazır Değerler	372.807.795,01	441.546.802,91	404.327.668,42
100 Kasa Hesabı			0,00
101 Alınan Çekler Hesabı			0,00
102 Banka Hesabı	218.885.826,81	228.335.808,23	307.405.902,38
103 Verilen Çekler Ve Gönderme Emirleri Hesabı (-)		-15.482,70	-91,26
104 Proje Özel Hesabı	119.899.501,35	212.604.526,24	95.985.150,16
105 Döviz Hesabı	33.436.457,86		0,00
106 Döviz Gönderme Emirleri Hesabı (-)			0,00
108 Diğer Hazır Değerler Hesabı			0,00
109 Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabı	586.008,99	621.951,14	936.707,14
11 Menkul Kıymet Ve Varlıklar			0,00
117 Menkul Varlıklar Hesabı			0,00
118 Diğer Menkul Kıymet Ve Varlıklar Hesabı			0,00
12 Faaliyet Alacakları	27.161.864,49	29.651.358,70	34.176.066,82
120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı	2.792.556,56	3.095.095,17	0,00
121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı	20.491.186,48	21.388.644,91	28.962.400,35
122 Gelirlerden Tecilli Ve Tehirli Alacaklar Hesabı	0,00	340.597,21	183.485,77
126 Verilen Depozito Ve Teminatlar Hesabı	1.000.440,69	1.894.433,91	1.504.484,11
127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı	2.877.680,76	2.932.587,50	3.525.696,59
13 Kurum Alacakları			0,00
132 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı			0,00
137 Takipteki Kurum Alacakları Hesabı			0,00
14 Diğer Alacaklar	2.825.200,59	5.698.297,07	1.322.479,57
140 Kişilerden Alacaklar Hesabı	2.825.200,59	5.698.297,07	1.322.479,57
15 Stoklar	21.231.775,41	29.156.102,20	38.731.498,69
150 İlk Madde Ve Malzeme Hesabı	21.231.775,41	29.156.102,20	38.731.498,69
153 Ticari Mallar Hesabı			0,00
157 Diğer Stoklar Hesabı			0,00
16 Ön Ödemeler	17.094.634,06	48.363.555,16	20.364.235,42
160 İş Avans Ve Kredileri Hesabı			0,00
161 Personel Avansları Hesabı			0,00
162 Bütçe Dışı Avans Ve Krediler Hesabı	7.690.736,86	8.576.671,28	9.242.690,92
164 Akreditifler Hesabı	0,00	26.043.019,00	10.110.302,56
165 Mahsup Dönemine Aktarılan Avans Ve Krediler Hesabı	9.403.897,20	13.743.864,88	1.011.241,94
166 Proje Özel Hesabından Verilen Avans Ve Akreditifler Hesabı			0,00
167 Doğrudan Dış Proje Kredi Kullanımları Avans Ve Akreditifleri			0,00

Hesabı			
18 Gelecek Aylara Ait Giderler			0,00
180 Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı			0
19 Diğer Dönen Varlıklar	60.574.843,53	42.528.189,08	28.337.294,42
190 Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı	60.574.843,53	42.528.189,08	28.337.294,42
191 İndirilecek Katma Değer Vergisi Hesabı			0,00
197 Sayım Noksanları Hesabı			0,00
2 Duran Varlıklar	9.715.010.012,30	10.968.941.309,78	12.864.058.801,77
21 Menkul Kıymet Ve Varlıklar			0,00
217 Menkul Varlıklar Hesabı			0,00
218 Diğer Menkul Kıymet Ve Varlıklar Hesabı			0,00
22 Faaliyet Alacakları	28.170.951,08	29.562.024,55	35.754.129,41
220 Gelirlerden Alacaklar Hesabı	1.089,02	0,00	0,00
222 Gelirlerden Tecilli Ve Tehirli Alacaklar Hesabı	0,00	430.865,68	188.675,77
226 Verilen Depozito ve Tazminatlar Hesabı	0,00	0,00	1.960,70
227 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı	28.169.862,06	29.131.158,87	35.563.492,94
23 Kurum Alacakları			0,00
232 Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı			0,00
24 Mali Duran Varlıklar	2.174.599.066,36	2.190.993.583,30	2.473.509.769,97
240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı	154.598.496,80	202.486.870,24	259.678.639,72
241 Mal Ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı	2.020.000.569,56	1.988.506.713,06	2.213.831.130,25
25 Maddi Duran Varlıklar	7.512.118.385,67	8.748.385.701,93	10.353.377.728,36
250 Arazi Ve Arsalar Hesabı	3.483.057.536,27	3.712.728.750,62	3.853.781.292,62
251 Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri Hesab	2.466.700.312,41	2.999.593.453,04	3.540.902.199,86
252 Binalar Hesabı	459.475.828,54	780.059.949,95	831.653.285,39
253 Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı	66.836.259,28	92.836.971,91	120.869.182,39
254 Taşıtlar Hesabı	538.586.054,06	902.401.927,54	1.215.526.118,15
255 Demirbaşlar Hesabı	81.935.392,26	109.380.056,65	138.622.642,75
256 Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı			
257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-361.241.765,11	-523.458.215,25	-713.625.030,05
258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	699.241.439,10	545.811.807,12	1.359.809.115,96
259 Yatırım Avansları Hesabı	77.527.328,86	129.031.000,35	5.838.921,29
26 Maddi Olmayan Duran Varlıklar	121.609,19	0,00	0,00
260 Haklar Hesabı	2.838.829,20	7.273.318,44	10.138.593,82
264 Özel Maliyetler Hesabı	0,00	0,00	0,00
268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-2.717.220,01	-7.273.318,44	-10.138.593,82
28 Gelecek Yıllara Ait Giderler	0,00	0,00	0,00
280 Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı			
29 Diğer Duran Varlıklar			1.417.174,03
294 Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı			3.159.709,27
297 Diğer Çeşitli Duran Varlıklar Hesabı			0,00
299 Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)			-1.742.535,24
Aktif Toplam	10.216.706.125,39	11.565.885.614,90	13.391.318.045,11

9 Nazım Hesaplar	2.763.927.408,16	4.259.608.569,88	3.326.534.294,09
90 Ödenek Hesapları	9.403.897,20	13.743.864,88	1.011.241,94
906 Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hesabı	9.403.897,20	13.743.864,88	1.011.241,94
91 Nakit Dışı Teminat Ve Kişilere Ait Menkul Kıymet Hesapları	532.773.920,07	914.642.585,46	681.119.874,30
910 Teminat Mektupları Hesabı	532.773.381,76	914.642.047,15	624.578.898,36
912 Kişilere Ait Menkul Kıymetler Hesabı	538,31	538,31	538,31
914 Verilen Teminat Mektupları Hesabı			56.540.437,63
92 Taahhüt Hesapları	1.831.113.396,72	2.910.308.493,12	1.982.466.711,25
920 Gider Taahhütleri Hesabı	1.831.113.396,72	2.910.308.493,12	1.982.466.711,25
99 Diğer Nazım Hesaplar	390.636.194,17	420.913.626,42	661.936.466,60
990 Kiraya Verilen Duran Varlıklar	390.636.194,17	420.913.626,42	661.936.466,60
Genel Toplam	12.980.633.533,55	15.825.494.184,78	16.717.852.339,20

PASİF	2015 Yılı	2016 Yılı	2017 Yılı
3 Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	342.087.905,44	532.416.497,79	934.845.294,68
30 Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	111.030.793,24	99.848.723,79	101.075.868,86
300 Banka Kredileri Hesabı	103.213.179,31	91.898.244,07	91.905.684,13
303 Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı	7.817.613,93	7.950.479,72	1.170.184,73
304 Cari Yılda Ödenecek Tahviller Hesabı			
309 Kısa Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı			8.000.000,00
31 Kısa Vadeli Dış Mali Borçlar	39.119.265,21	112.500.216,81	178.533.013,93
310 Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar Hesabı	39.119.265,21	112.500.216,81	178.533.013,93
32 Faaliyet Borçları	133.385.563,16	240.740.154,26	506.537.971,38
320 Bütçe Emanetleri Hesabı	133.385.563,16	240.740.154,26	506.537.971,38
322 Bütçeleştirilecek Borçlar Hesabı			0,00
33 Emanet Yabancı Kaynaklar	29.016.141,61	46.682.865,70	87.704.590,31
330 Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabı	8.617.243,03	20.627.775,32	25.439.063,61
333 Emanetler Hesabı	20.398.898,58	26.055.090,38	62.265.526,70
34 Alınan Avanslar			0,00
340 Alınan Sipariş Avansları Hesabı			0,00
349 Alınan Diğer Avanslar Hesabı			0,00
36 Ödenecek Diğer Yükümlülükler	12.232.203,11	15.116.452,38	16.263.118,35
360 Ödenecek Vergi Ve Fonlar Hesabı	7.846.802,29	10.015.358,83	10.657.829,96
361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı	3.202.698,93	3.325.372,33	3.434.924,15
362 Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı	1.182.701,89	1.729.933,13	1.864.068,01
363 Kamu İdareleri Payları Hesabı	0,00	45.788,09	306.296,23
368 Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yüküm.Hes.			0,00
37 Borç Ve Gider Karşılıkları	12.750.248,41	12.048.007,52	17.241.695,91
372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	12.750.248,41	12.048.007,52	17.241.695,91
379 Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları Hesabı			0,00
38 Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	4.553.690,70	4.553.690,76	24.512.999,91
380 Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı	4.553.690,70	4.553.690,76	6.071.287,15
381 Gider Tahakkukları Hesabı			18.441.712,76

39 Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı	0,00	926.386,57	2.976.036,03
391 Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı			0,00
397 Sayım Fazlalıkları Hesabı		926.386,57	2.976.036,03
399 Diğer Çeşitli Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı			0,00
4 Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.033.203.573,94	1.589.819.719,50	2.006.182.423,89
40 Uzun Vadeli İç Mali Borçlar	185.987.845,51	262.048.506,66	264.010.700,25
400 Banka Kredileri Hesabı	125.323.835,62	207.172.716,83	216.003.265,75
403 Kamu İdarelerine Mali Borçlar Hesabı	60.664.009,89	54.875.789,83	11.203.170,19
404 Tahviller Hesabı			0,00
409 Uzun Vadeli Diğer İç Mali Borçlar Hesabı			36.804.264,31
41 Uzun Vadeli Dış Mali Borçlar	773.296.049,22	1.251.906.922,07	1.672.340.821,84
410 Dış Mali Borçlar Hesabı	773.296.049,22	1.251.906.922,07	1.672.340.821,84
43 Diğer Borçlar	64.238,42	134.607,03	366.343,52
430 Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabı	64.238,42	134.607,03	366.343,52
438 Kamuya Olan Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabı			0,00
44 Alınan Avanslar			0,00
440 Alınan Sipariş Avansları Hesabı			0,00
449 Alınan Diğer Avanslar Hesabı			0,00
47 Borç Ve Gider Karşılıkları	35.655.035,51	40.596.739,52	40.371.534,52
472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	35.655.035,51	40.596.739,52	40.371.534,52
479 Diğer Borç Ve Gider Karşılıkları Hesabı			0,00
48 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	38.200.405,28	35.132.944,22	29.093.023,76
480 Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı	38.200.405,28	35.132.944,22	29.093.023,76
481 Gider Tahakkukları Hesabı			0,00
49 Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar			0,00
499 Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı			0,00
5 Öz Kaynaklar	8.841.414.646,01	9.443.649.397,61	10.450.290.326,54
50 Net Değer	4.433.529.979,00	5.232.968.477,28	6.170.886.962,10
500 Net Değer Hesabı	4.433.529.979,00	5.232.968.477,28	6.170.886.962,10
52 Yeniden Değerleme Farkları			0,00
522 Yeniden Değerleme Farkları Hesabı			0,00
57 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları	3.593.901.831,09	3.610.516.339,39	3.273.923.854,81
570 Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı	3.593.901.831,09	3.610.516.339,39	3.273.923.854,81
58 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları			0,00
580 Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabı (-)			0,00
59 Dönem Faaliyet Sonuçları	813.982.835,92	600.164.580,94	1.005.479.509,63
590 Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabı	813.982.835,92	600.164.580,94	1.005.479.509,63
591 Dönem Olumsuz Faaliyet Sonucu Hesabı (-)			
Pasif Toplam	10.216.706.125,39	11.565.885.614,90	13.391.318.045,11
9 Nazım Hesaplar	2.763.927.408,16	4.259.608.569,88	3.326.534.294,09
90 Ödenek Hesapları	9.403.897,20	13.743.864,88	1.011.241,94
907 Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hesabı	9.403.897,20	13.743.864,88	1.011.241,94
91 Nakit Dışı Teminat Ve Kişilere Ait Menkul Kıymet Hesapları	532.773.920,07	914.642.585,46	681.119.874,30
911 Teminat Mektupları Emanetleri Hesabı	532.773.381,76	914.642.047,15	624.578.898,36

913 Kişilere Ait Menkul Kıymet Emanetleri Hesabı	538,31	538,31	538,31
915 Verilen Teminat Mektupları Karşılığı Hesabı			56.540.437,63
92 Taahhüt Hesapları	1.831.113.396,72	2.910.308.493,12	1.982.466.711,25
921 Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı	1.831.113.396,72	2.910.308.493,12	1.982.466.711,25
99 Diğer Nazım Hesaplar	390.636.194,17	420.913.626,42	661.936.466,60
999 Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı	390.636.194,17	420.913.626,42	661.936.466,60
Genel Toplam	12.980.633.533,55	15.825.494.184,78	16.717.852.339,20

2017 Mali Yılı Faaliyet Sonuçları Tablosu (TL)

Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kodu	Giderin Türü	Cari Yıl 2017	Hesap Kodu	Yardımcı Hesap Kodu	Gelirin Türü	Cari Yıl 2017
630	1	Personel Giderleri	331.385.856,50	600	1	Vergi Gelirleri	39.364.476,23
630	2	Sosyal Güvenlik Kurumuna Devlet Primi Giderleri	46.978.857,98	600	3	Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	248.523.406,05
630	3	Mal Ve Hizmet Alımları	745.067.085,61	600	4	Alınan Bağış Ve Yardımlar İle Özel Gelirler	4.462.270,81
630	4	Faiz Giderleri	124.958.455,53	600	5	Diğer Gelirler	3.450.818.665,30
630	5	Cari Transferler	382.265.835,91	600	11	Değer Ve Miktar Değişimleri Gelirleri	385.832.813,75
630	7	Sermaye Transferleri	67.808.702,00	Gelir Toplamı			4.129.001.632,14
630	11	Değer Ve Miktar Değişimleri Giderleri	656.026.034,80				
630	12	Gelirlerin Ret Ve İadesinden Kaynaklan Giderler	4.337.224,50				
630	13	Amortisman Giderleri	196.916.465,13				
630	14	İlk Madde Ve Malzeme Giderleri	212.380.533,57				
630	20	Silinen Alacaklardan Kaynaklanan Giderler	3.549.253,98				
630	30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	186.792.995,16				
630	99	Diğer Giderler	165.054.821,84				
Gider Toplamı			3.123.522.122,51				
						Faaliyet Sonucu(+/-)	1.005.479.509,63